

Taloussuunnitelma

2021 - 2023

Hämeenkyrön kunta

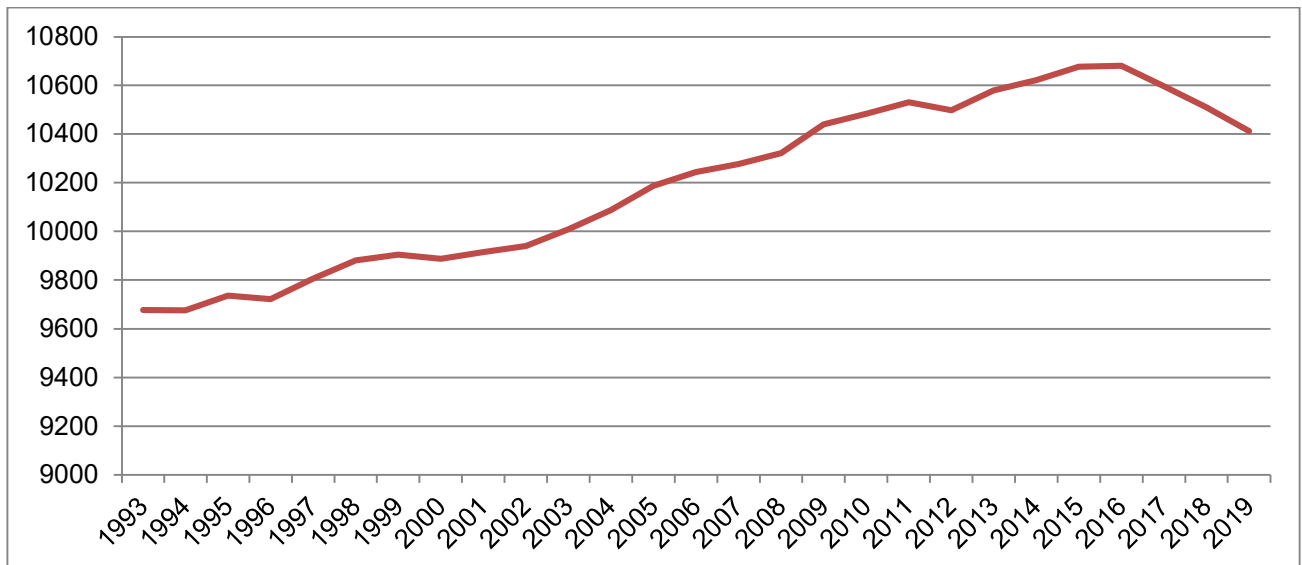
Kv 14.12.2020

Sisällys

Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät	3
Väestötietoja	3
Elinkeinorakenne	5
Työllisyystilanne	6
Asuntorakentaminen	6
Yleinen taloudellinen tilanne.....	6
Verotulot.....	7
Valtionosuudet	8
Kuntastrategia.....	9
Menestyvä Hämeenkyrö 2030 kuntastrategia	9
Hyvinvointi.....	9
Hinku ilmastonmuutostavoitteet	10
Henkilöstö	12
Kuntakonserni.....	14
Kokonaistalouden näkökulma	17
Tuloslaskelma	18
Rahoituslaskelma	20
Suunnitelmavuodet 2022 - 2023	21
Talouden tasapainotus.....	22
Talouden tasapainotusohjelma	22
Käyttötalous	27
Hallintopalvelut.....	33
Perusturvapalvelut.....	36
Sivistyspalvelut.....	44
Tekniset palvelut	56
Investoinnit.....	64

Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät

Väestötietoja

Kunnan väkiluku oli pitkään kasvu-uralla. Muutama vuosi sitten kasvu taittui ja siirryttiin väestön vähentymisen aikaan. Strategian mukainen väestönkasvun tavoite on 50 asukasta vuosittain. Tavoitetta ei ole saavutettu. Vuonna 2020 aloitettiin elinvoimaohjelma, jonka puitteissa vuosi 2021 määriteltiin vetovoimavuodeksi. Vetovoimavuoden tarkoituksena on saada luotua myönteinen palvelukokemus kunnan palveluista ja tätä kautta edistää kunnan markkinointia maaseudun asuinkuntana.

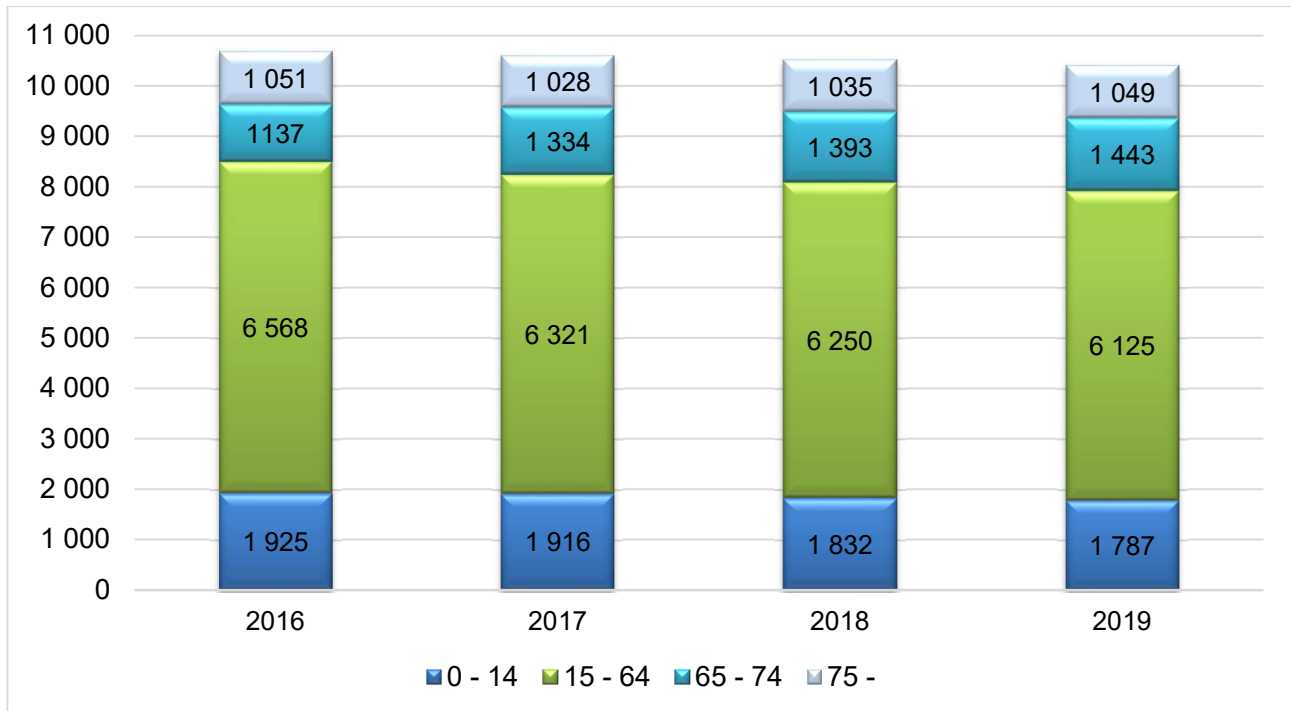
Väkiluku 31.12.2019 oli 10 412 henkeä (Tilastokeskus; väestönmuutosten ennakkotiedot). Syyskuun 2020 lopussa väkiluku oli 10 367. Väkiluvun muutos syyskuusta 2019 – syyskuuhun 2020 oli -0,65 %.

Kunnan väkiluku on ollut korkeimmillaan 1960-luvun alkupuolella, hieman yli 10 700 henkeä. 1980-luvulla väkiluku putosi noin yhdeksään tuhanteen henkeen. Tämän hetken väkiluku on vuoden 2009 tasoa.

Väestörakenne

	2016	2017	2018	2019
0 - 14	1 925	1 916	1 832	1 787
15 - 64	6 568	6 321	6 250	6 125
65 - 74	1 137	1 334	1 393	1 443
75 -	1 051	1 028	1 035	1 049
yhteensä	10 681	10 599	10 510	10 404

(Tilastokeskus; väestö osa-alueittain)

Tilastokeskuksen väestöennuste

	2020	2025	2030
0 - 14	1 752	1 570	1 351
15 - 64	6 146	5 907	5 729
yli 65 -vuotiaat	2 523	2 733	2 962
yhteensä	10 421	10 210	10 042

Väestön muutos

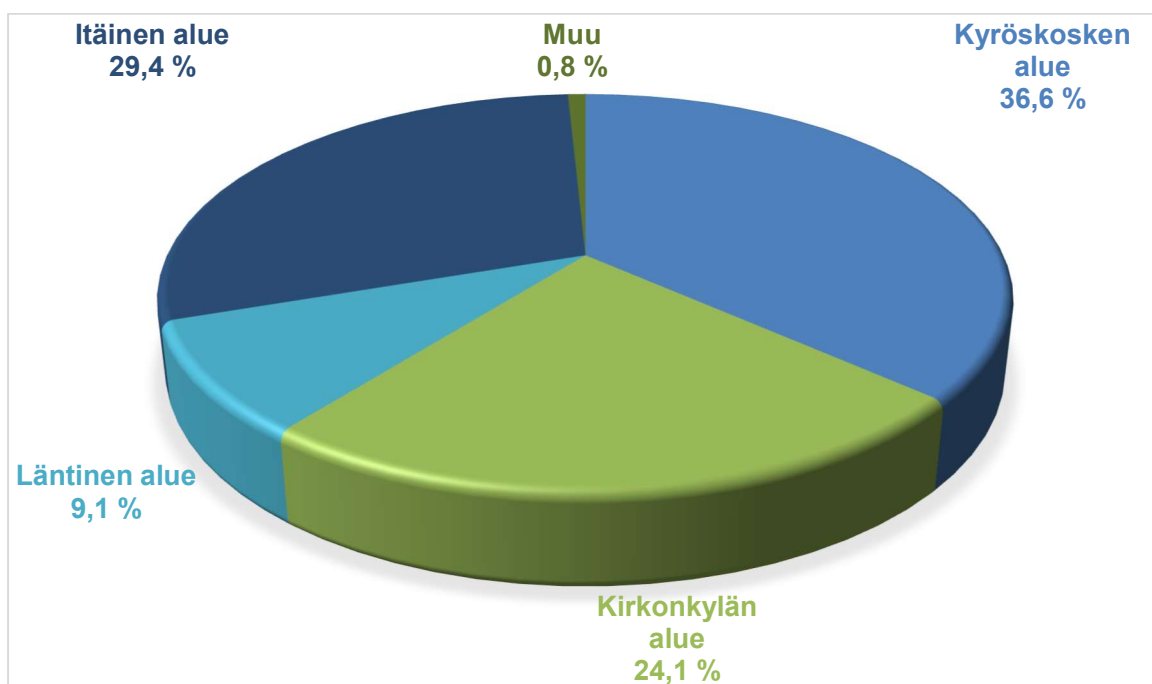
	2016	2017	2018	2019
Syntyneet	111	105	73	84
Kuolleet	110	125	117	112
Kuntien välinen tulomuutto	538	458	508	486
Kuntien välinen lähtömuutto	546	546	551	551
Maahanmuutto	37	34	11	17
Maastamuutto	9	12	13	16
Väkiluvun korjaukset	7	1	0	-5
Kokonaismuutos	14	-85	-89	-98

Ikärakenteen muuttuessa kuolleisuus on ylittänyt syntyvyyden määrän. Lähtömuutto on tulomuuttoa suurempi.

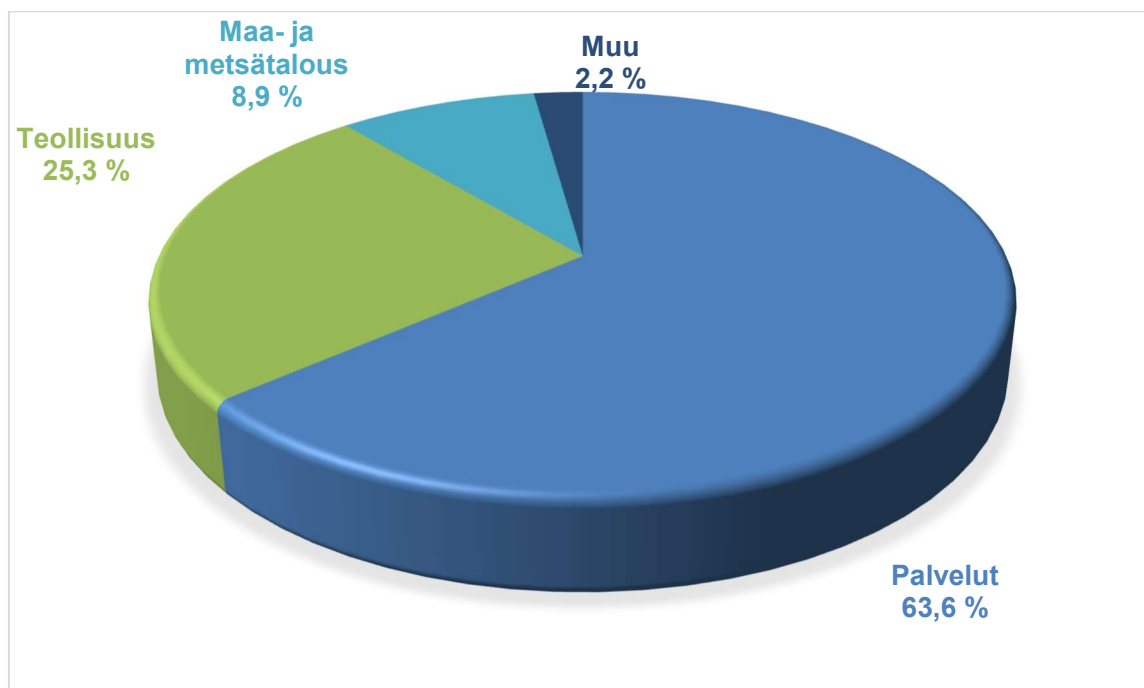
Palvelustrategian yhteydessä kunta laatii tilastokeskuksen trendiennusteen rinnalle oman väestösuunnitelman. Se tulee päätöksentekoon vuoden 2021 alkupuolella palvelustrategian osana. Väestösuunnitelma sisältää väkiluvun nousun. Iäkkäimpien ikäluokkien osuus väestöstä kasvaa väistämättä. Ikärakenne halutaan tasapainottaa muuttovoiton avulla.

Väestön jakautuminen alueittain

Alue	2016	2017	2018	2019
Kyröskoski	3 935	3 869	3 842	3 804
Kirkonkylä	2 516	2 535	2 530	2 493
Läntinen	1 001	974	959	911
Itäinen	3 152	3 142	3 093	3 110
Tuntematon	77	79	86	86

Elinkeinorakenne

Lähde: tilastokeskus, tiedot vuodelta 2016

Työllisyystilanne

Työttömyys on lisääntynyt koko Pirkanmaalla. Vuoden 2019 syyskuusta työttömyys lisääntyi Pirkanmaalla 40 %, Hämeenkyrössä työttömyyden lisäys oli sitä suurempi 61 %. Työttömyysprosentti Hämeenkyrössä oli TE-toimiston syyskuun tilaston mukaan 10 %.

Työvoiman määrä Hämeenkyrössä syyskuun tilaston mukaan on 4 717 henkeä. Työttömänä oli 471 (307 vuonna 2019) henkilöä. Näistä pitkäaikaistyöttömiä on 98 (70). Alle 25 -vuotiaiden työttömyys on vähentynyt 41 (2018) 29:ään eli 29,3 %.

Avoimien työpaikkojen määrä pysyi samalla tasolla 30 kappaleessa. Pirkanmaalla avoimien työpaikkojen lisäys oli 8,1 %.

Asuntorakentaminen

Vuonna 2019 valmistui 26 asuntoa ja lupia myönnettiin 15 kpl. Vuonna 2020 tähän mennessä on valmistunut 11 asuntoa ja lupia on myönnetty 23 kpl.

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtion talousennusteen mukaan kansantalous supistuu vuonna 2020 4,5 %, mutta kääntyy kasvuun vuonna 2021.

Covid-19-pandemia on vaikuttanut talouteen supistamalla yksityistä kulutusta, tällä on myös merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen. Yksityisen kulutuksen ennustetaan toipuvan kuitenkin nopeimmin pandemian aiheuttamasta pysähdyksestä, vaikkakin kasvu jää vaiheeksi.

Kuntien talouden kehitys

Kuntien tilanne pysyy vaikeana. Rahoitusasemaa vaikeuttaa väestön ikääntymisestä seuraava sosiaali- ja terveystalouden laajeneva kysyntä. Taantuma supistaa verotuloja. Valtio on tukenut kuntia voimakkaasti epidemian takia.

Vuoden 2020 talousarvion toteutuminen

Vuoden 2020 talousarviossa tilikauden tulos oli alun perin tasan nolla. Vuosikate oli 5,5 milj. euroa. Kesäkuun valtuustossa hyväksyttiin ensimmäinen muutostalousarvio. Siihen otettiin mukaan koronapandemian aiheuttamat muutokset. Muutostalousarviossa tilikauden tulos oli miinuksella 2,2 milj. euroa. Vuoden toinen muutostalousarvio tulee päätettäväksi joulukuun valtuuston kokoukseen. Muutostalousarvion tulos on miljoona euroa ylijäämäinen. Ennuste vuoden 2020 tulokseksi on yli puolitoista milj. euroa ylijäämää.

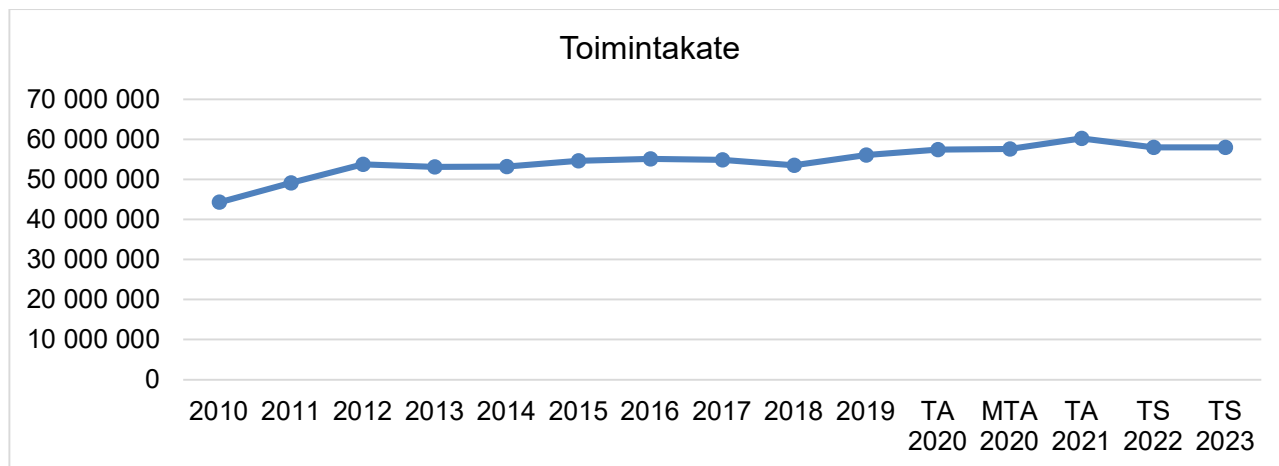
Vuoden 2021 talousarvion valmistelu

Talousarvion valmistelua ohjaa vuonna 2018 hyväksytty kuntastrategia Menestyvä Hämeenkyrö 2030.

Talousarvion 2021 tekeminen on ollut vaikeampaa kuin minkään aiemman talousarvion teko. Verotulo- ja valtionosuusarviot ovat vaihdelleet enemmän kuin koskaan aiemmin.

Talousarvion tekoprosessia myöhennettiin aiemmista vuosista. Hallitus antoi ohjeet toimielin-kohtaisen nettomenokehyyksen lokakuussa. Kehyyksen toimintakate oli 57 milj. euroa.

Lautakuntien esitykset yhteensä ylittivät hallituksen antaman kehyyksen kolmella miljoonalla eurolla. Talousarvio on tehty lautakuntien esitysten yhteenvetona.

Toimintakatteen kasvu saatiin pysäytettyä vuosiksi 2012 - 2018. Vaikka toimintakatteen on merkitty suunnitelmavuosina pienenevän, arvioitu verorahoitus ei riitä ylijäämäläisen tuloksen aikaansaamiseen.

Verotulot

Verotulot on arvioitu Kuntaliiton verotulojen ennustekehikon perusteella.

1 000 euroa	TP 2019	TA 2020	TAmu 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kunnallisvero	33 825	36 990	34 520	34 790	35 380	36 405
Kiinteistövero	2 145	2 120	1 750	2 080	1 840	1 765
Yhteisövero	1 901	2 027	2 130	2 130	2 130	2 130
Yhteensä	37 870	41 137	38 400	39 000	39 350	40 300

Veroperusteissa vuodelle 2021 on jo hyväksytty muutos kiinteistöveroissa, rakentamattoman rakennuspaikan ja voimalan kiinteistöveroprosentteja nostettiin.

	2010 - 2013	2014 - 2016	2017 alkaen
Tuloveroprosentit	20 %	21 %	22 %

Verotulojen muutos syksyn muutosTA 2020 - TA 2021 (talousarvion luvut).

	1 000 euroa	%
Kunnallisvero	260	0,8
Kiinteistövero	330	18,9
Yhteisövero	0	0
Yhteensä	590	1,5

Vuoden 2020 verotulojen toteutumaennuste on vaihdellut vuoden mittaan paljon. Ensimmäisessä muutostalousarviossa verotulot korjattiin nelisen milj. euroa alle talousarvion. Syksyn muutostalousarviossa verotulo korjattiin 38,4 milj. euroon, joka on 2,7 milj. euroa alle alkuperäisen talousarvion.

Kiinteistöveroprosentit ovat vuoden 2021 prosenttien suuruiset kaikkina suunnitelmavuosina.

Yleinen	0,95 %
Vakituinen asunto	0,48 %
Muut asunnot	1,15 %
Voimala	3,10 %
Rakentamattomat tontit	4,50 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00 %

Suunnitelmavuosille ei laskelmaan ole otettu korotusta. Kiinteistöverojärjestelmään tulee mahdollisesti muutos lähivuosina. Uudistuksen ei ole tarkoitus muuttaa kiinteistöverojen tuoton kokonaisuutta, mutta se muuttaa verotusarvoja ja kiinteistöveroprosentteja.

Valtionosuudet

Valtionosuudet vuodelle 2021 on arvioitu Kuntaliiton tietojen perusteella. Suunnitelmavuosien 2022 – 2023 valtionosuudet on arvioitu kokonaistasolla.

1 000 euroa	TP 2019	TA 2020	TAmu 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023
Peruspalvelujen valtionosuus	15 544	17 180	15 960	12 455		
Verotulojen tasaus	5 839	4 660	4 660	6 102		
Verotulomenetysten kompensatio	458		4 880	4 843		
Valtionosuudet yhteensä	21 841	21 800	25 500	23 400	21 800	22 000

Vuodelta 2020 toteutuneet valtionosuudet ovat Kuntaliiton laskelman mukaan 25,5 milj. euroa. Muutos 20 -21 on 2,1 milj. euroa.

Kuntastrategia

Menestyvä Hämeenkyrö 2030 kuntastrategia

Taloussuunnitelman ja sen tavoitteiden valmistelua on ohjannut keväällä 2018 hyväksytty kuntastrategia Menestyvä Hämeenkyrö 2030.

Strategisia painopistealueita on kolme ja kullakin on avaintavoitteita. Näiden pohjalta on laadittu taloussuunnitelman tavoitteet, jotka valtuusto taloussuunnitelmissa hyväksyy. Kaikille palvelualueille on asetettu tavoitteet kaikissa kolmessa kuntastrategian strategisessa päämäärässä. Palvelujohtajien tehtävänä on huolehtia päämäärien toteutumisesta palvelualueella.

Painopiste Hyvinvoiva hämeenkyröläinen tarkoittaa asiakasnäkökulmaa

Avaintavoitteina ovat:

- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen
- Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen
- Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen
- Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä
- Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Hyvinvoinnin tavoitteita asetetaan myös hyvinvointikertomuksessa ja siinä niistä myös raportoidaan vuosittain.

Painopiste Ohittamaton Hämeenkyrö tarkoittaa elinkeinonäkökulmaa

Avaintavoitteina ohittamattomat elinkeinopalvelut ja ohittamattomat asumispalvelut.

Painopiste Pirkanmaan vihreä helmi tarkoittaa kestävyysnäkökulmaa

Avaintavoitteina kestävä kehityksen toteuttaminen sekä kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa.

Hyvinvointi

Väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa perustuu terveydenhuoltolakiin ja kuntalakiin. Kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä ja toimenpiteiden vaikutuksia. Kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laaja hyvinvointikertomus, jossa asetetaan tavoitteita hyvinvoinnin edistämiseksi. Viimeisin laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty vuosille 2017-2020.

Vuoden 2021 alussa tulee hyväksyttäväksi uusi laaja hyvinvointikertomus seuraavalle valtuustokaudelle. Siinä asetettujen tavoitteiden toimeenpano alkaa jo 2021 keväällä. Tärkeä osa laajaa hyvinvointikertomusta ovat alaohjelmat; lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikäohjelma, mielenterveys- ja päihdeohjelma sekä kotouttamisohjelma. Alaohjelmat

uudistetaan myös seuraavalle valtuustokaudelle.

Hyvinvointiryhmä uudistui ja laajeni syksystä 2020 ja sen rakennetta ja toimintakäytänteitä kehitetään vuoden 2021 aikana. Hyvinvointiryhmä koordinoi hyvinvoinnin tavoitteiden toimeenpanoa palvelualueilla, osallistuu talousarvion valmisteluun sekä arvioi hyvinvoinnille asetettujen tavoitteiden toteutumista vuoden aikana.

Hyvinvointiryhmä pyrkii kehittämään hyvinvointityötä myös hankerahoituksen kautta. Hyvinvointityöhön osoitettu hankerahoitus edellyttää tiivistä koko kunnan yhteistyötä. Tavoitteena on seuraavan vuoden aikana hakea ja saada rahoitusta kuntalaisten hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Hinku ilmastonmuutostavoitteet

Hämeenkyrön kunta on vuodesta 2017 alkaen kuulunut Hinkufoorumiin eli kunta on asettanut päästövähennystavoitteen 80 % vuoden 2007 tasolta vuoteen 2030 mennessä.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2020 Hämeenkyrön ilmasto-ohjelman. Se on niin sanottu tiekartta, jota täydennetään vuosittain talousarviota laadittaessa tarkemmilla tavoitteilla ja toimenpiteillä.

Ilmasto-ohjelma konkretisoi ja perustelee strategian päämäärää Pirkanmaan vihreä helmi. Ilmasto-ohjelma antaa suuntaviivat eli askelmerkit kunnan vuosittaisten tarkkojen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelulle talousarviota valmisteltaessa.

Ilmasto-ohjelmassa tavoitteet on jaettu kolmeen kategoriaan

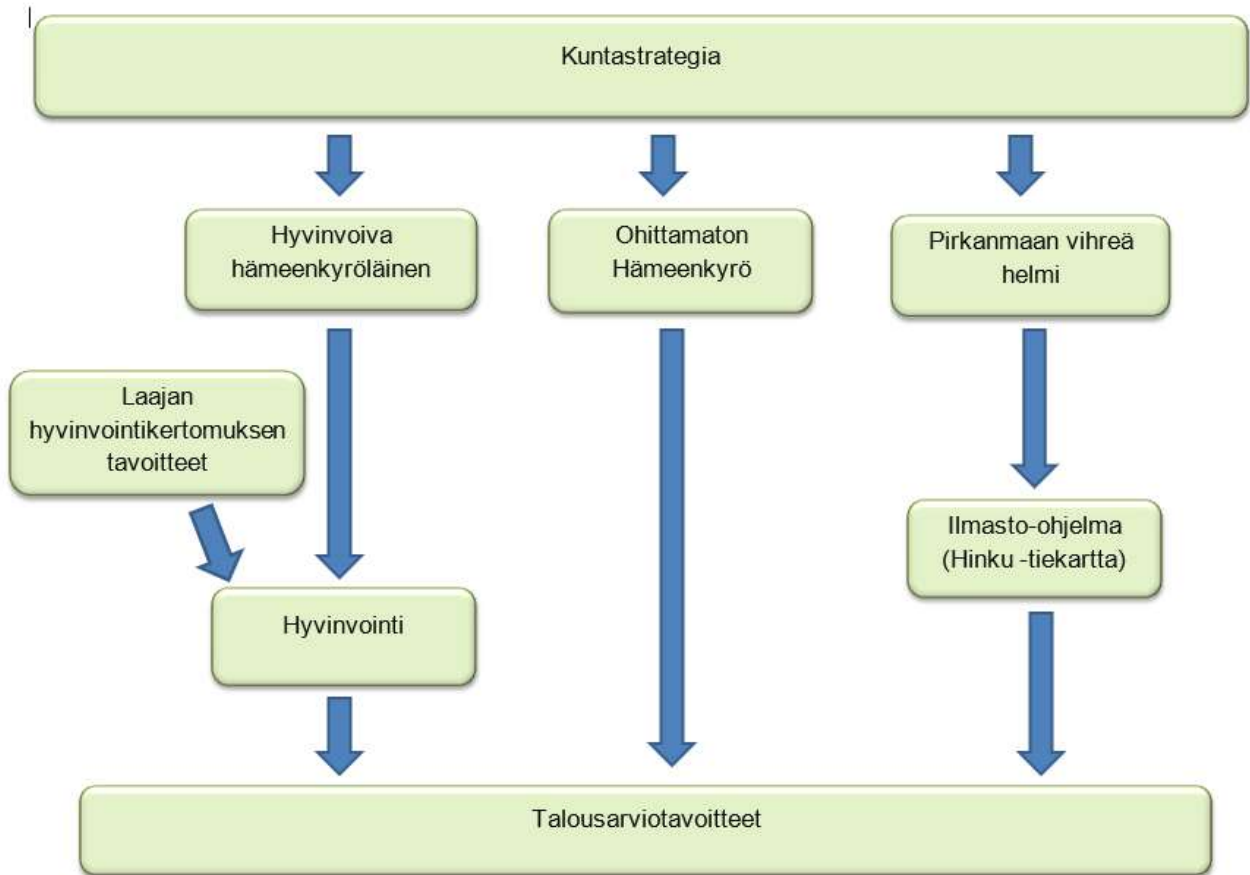
- liikkumisen ja liikenteen kestävyden tavoitteet
- rakentamisen, asumisen ja energiankäytön hiilijalanjälkitavoitteet
- maaseutumaisen asumisen tavoitteet

Kunnan hinku -työryhmä laatii erillisen raportin ilmasto-ohjelman tavoitteiden toteutumisesta. Talousarviossa ilmastotavoitteita on kaikkien yhteisissä tavoitteissa ja palvelu-aluekohtaisissa tavoitteissa.

Kunta osallistuu Ilmava ilmastojohtamisen valmennushankkeeseen. Se on ilmastotavoitteita tukeva valmennus kuntien ylimmälle johdolle. Hankkeessa on mukana 13 kuntaa.

Talousarvion tavoitteet

Talousarvion tavoitteet tulevat kuntastrategiasta. Tavoitteita tulee myös ilmasto-ohjelmasta ja hyvinvointikertomuksesta.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelma tehdään erillisenä asiakirjana. Siinä on tarkempia tietoja henkilöstöstä ja se sisältää myös koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelman.

Vakanssirekisteri

Kunnassa on käytössä vakanssirekisteri. Se otettiin käyttöön hallituksen päätöksellä 16.6.2014. Vakanssirekisteriä käytetään palvelussuhteiden lähtökohtana siten, että jokaisella vakituisella toimella tai viralla on vakanssinumero. Muutokset vakansseihin tehdään talousarviossa. Vakanssit täytetään talousarvion määrärahojen puitteissa. Mikäli vakanssin hoitaja jää virka- tai työvapaalle, sijainen kiinnitetään vakanssille. Vakanssirekisteriä päivitetään henkilöstösuunnitelman perusteella tehtävillä lisäyksillä ja vähennyksillä. Henkilöistä määräaikainen, palkkatuki-, oppisopimus-, harjoittelu-, siviilipalvelus- ja suojatyötä tekevä henkilöstö ei ole vakanssijärjestelmän piirissä. Vakanssi voi kuitenkin olla täytetty määräaikaisesti sijaisuuden vuoksi.

Vakanssit palvelualueittain (taulukko)

Alla olevassa taulukossa on esitetty palvelualueilla olevat vakanssit lukumäärittäin. Jäljempänä esitetyt vakanssilisäykset lisäävät vakanssien määrää.

Punaisella olevat tekstit ovat vielä päivittämättä.

Palvelualue	vakanssien lukumäärä
Hallintopalvelut	18
Perusturvapalvelut	272
Sivistyspalvelut	267
Tekniset palvelut (sis.vesihuoltolaitos)	82
Kaikki yhteensä	639

Vakanssien muutokset/lautakuntien esitykset

Uudet vakanssit 2021

Hallintopalvelut:

- Ei vakanssiesityksiä

Perusturvapalvelut:

- Starttivalmentaja

Sivistyspalvelut:

- Ei vakanssiesityksiä

Tekniset palvelut:

- Ei vakanssiesityksiä

Vakanssien siirrot ja muut muutokset 2020

Hallintopalvelut

- Henkilöstö- ja hallintosuunnittelijan vakanssi (nro 1026) muutetaan henkilöstösuunnittelijaksi.

Perusturvapalvelut:

- hoiva-avustajan vakanssi (nro 3135) muutetaan lähihoitajan vakanssiksi

Sivistyspalvelut:

- Kahden lastenhoitajan vakanssit (vakanssinumerot 4085, 4097) muutetaan varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi
- Liikuntapaikkamestarin vakanssin (nro 5522) nimike muuttuu liikuntapaikkojen hoitajaksi.

Virkojen perustamisesta ja lakkauttamisista päättää kunnanhallitus hallintosäännön mukaisesti.

Suunnitelmakaudelle 2021–2022 ulottuvat alustavat muutostiedot

Perusturvapalvelut:

- Hoitajamitoituksesta (0,7) johtuen Kurjenmäkikotiin 6 vakanssin lisäys vuoteen 2023 mennessä, nimikkeet ja osaaminen määritellään suunnitelmakauden aikana. Kotihoidon resurssitarpeen arvio on noin 3 vakanssia. Sosiaalityön vahvistaminen yhdellä vakanssilla. Avosairaanhoidon ja päihde- ja mielenterveyspalveluiden resurssien kartoittaminen.

Kevan ennusteen mukaan eläkkeelle siirtyy noin kaksikymmentä työntekijää vuodessa (ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt). Tehtävien vapautuessa selvitetään ennen ulkopuolista rekrytointia mahdollisuus hoitaa tehtävä ilman uuden työntekijän palkkaamista. Vuoden 2019 alusta käyttöön otettiin ns. sisäinen täyttölupamenettely, jossa vapautuvien vakanssien täyttäminen käsitellään johtoryhmässä viikoittain.

Palkkavapaajärjestelmän periaatteita ja yleisen virka- ja työehtosopimuksen luvun IV § 19 hyödyntämistä arvioidaan osana talouden tasapainottamisohjelman valmistelua. Tehtävien vapautuessa selvitetään mahdollisuudet toiminnallisiin uudistuksiin tuottavuuden parantamiseksi.

Kuntakonserni

Kuntakonserni 2021 muodostuu seuraavista tytäryhteisöistä ja osakkuusyhteisöistä:

Hämeenkyrön kunnan tytäryhteisöt ja omistusosuus:

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	100 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	65,5 %
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy	100 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo Oy	100 %
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	52 %
Hämeenkyrön Vesi Oy	50 %
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätio	100 %

Yhtiöiden toiminta

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy ja Kiinteistö Oy Hämeenkyrö Jokimetsä ovat vuokralatoyhtiöitä, Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:llä on myös asuntoja erityisryhmille
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut hoitaa kunnan yrityspalvelu- ja matkailuasiat sekä yleismarkkinoinnin
- Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo ylläpitää Puronsuun alueella olevaa kiinteistöä, josta kunta on vuokrannut osan tiloista ulkopuolisille toimijoille ja osassa kiinteistöä ylläpitää palvelutoimintaa. Kiinteistössä on Työpaja, työkeskus ja kierrätyskeskus.
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy ylläpitää jäähallia Kyröskoskella.
- Hämeenkyrön Vesi Oy on Sastamalan kaupungin kanssa yhteinen yhtiö, joka toimittaa vettä Sastamalaan. Yhtiöllä on vedenpumppaamo Ulvaanharjulla.
- Hämeenkyrön Vanhustentalosäätio omistaa Kotorinteen kiinteistöt ja veteraanitalon, asunnot on vuokrattu kunnalle.

Tavoitteet konserniyhteisöille

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Konserniohje hyväksyttiin vuoden 2018 aikana. Konserniohjeessa määritellään omistajaohjauksen periaatteet ja käytännön toteutus.

Konserniyhtiöt raportoivat kunnalle tavoitteiden toteutumisesta osavuosikatsauksissa.

Kaikki konsernin tavoitteet ovat samassa taulukossa, kaikki eivät koske kaikkia yhtiöitä.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Tavoitetaulukoissa on esitetty avaintavoitteen mukainen konkreettinen tavoite sekä tavoitetaso ja mittari. Tavoitteen toteutuminen raportoidaan osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Konserniyhtiöt osallistuvat kunnan strategian toteuttamiseen	Strategian mukaiset tavoitteet käydään läpi yhtiön hallituksessa ja asiasta raportoidaan ensimmäiseen kunnan osavuosikatsaukseen.	raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat elinkeinopalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Helposti saatavissa olevat ja asiantuntevat neuvontapalvelut	Tavoitetaso: asiakastytyväisyyden osoitetaan kyseilyillä paranevan.	raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä
Aktiivinen kuntamarkkinointi	Tavoitetaso: Kuntamarkkinoinnin aktiivisuuden tason osoitetaan olevan resursien mahdollistamalla tasolla. Mittari: toteutetut kampanjat ja niiden avulla saavutetut kontaktit	raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä
Positiivisesti kehittyvä uusien yritysten määrä	Yritysten perustannan nettovaikutus on positiivinen (perustetut vs. lopettaneet yritykset)	raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat asumispalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Vuokra-asuntokannan laadun kehittäminen	Tavoite: asuntojen hyvä kunto ja ympäristön siisteys Mittari: kunnossa olevien asuntojen prosenttiosuus asuntokannasta kasvaa.	raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä
Vuokra-asuntomäärän tarpeen selvittäminen	Toteuttamissuunnitelma vuokra-asuntotarpeeseen vastaamisesta	raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävää kehitystä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Energiasäästön kautta ympäristöystävällisyyden lisääminen	Tavoitetaso: energian ja polttoaineiden säästö kuntien energiatehokkuuden toimintasuunnitelman KETS mukaisesti Mittari: kulutusraportti	raportoidaan osavuosisaksuksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Yhtiöt ovat taloudellisesti terveessä kunnossa	Tavoitetaso: suunnitelma-kauden talous on tasapainossa	raportoidaan osavuosisaksuksissa ja tilinpäätöksessä

Kokonaistalouden näkökulma

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta määrätään Kuntalain 110 §:ssä. Talousarviossa hyväksytään kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja konsernit toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään neljän vuoden kuluessa.

Talousarvion käyttötalousosassa määrärahat myönnetään vastuualueille. Niille hyväksytään myös toiminnalliset tavoitteet.

Tuloslaskelman keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelmapoistot.

Investointiosassa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Investointiosassa käsitellään poistosuunnitelman piiriin kuuluvat eli ns. aktivoitavat hankintamenot.

Rahoitussuunnitelmalla osoitetaan, miten kunnan menot rahoitetaan.

Tuloslaskelma

1 000 euroa	TP 2019	TA 2020	MTA 2/2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatuotot	12 205	12 254	12 171	12 569		
Toimintakulut	-68 309	-69 760	-69 815	-72 855		
Valmistus omaan käyttöön	52	69	69	74		
Toimintakate	-56 052	-57 437	-57 576	-60 212	-58 000	-58 000
Verotulot	37 870	41 137	38 400	39 000	39 350	40 300
Valtionosuudet	21 841	21 800	25 500	23 400	21 800	22 000
Rahoitustuotot ja -kulut yht.						
Korkotuotot	24	50	50	50	50	50
Muut rahoitustuotot	350	300	300	300	300	300
Korkokulut	-226	-260	-310	-900	-900	-900
Muut rahoituskulut	-36	-50	-50	-50	-50	-50
Vuosikate	3 772	5 540	6 314	1 588	2 550	3 700
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 605	-5 540	-5 300	-5 000	-4 950	-4 950
Arvonalentumiset	-82					
Kertaluonteiset poistot						
Tilikauden tulos	-1 915	0	1 014	-3 412	-2 400	-1 250
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	77	77	77	77	77	77
Tilikauden yli/alijäämä	-1 838	77	1 091	-3 335	-2 323	-1 173

Vuosi 2020 toteutuu parempana kuin muutostalousarvio. Tuloslaskelman eurot ovat valtuustotasolla sitovia määrärahoja.

Tuloslaskelman 2021 analysointi

Tuloslaskelma osoittaa sen, riittääkö tulo-rahoitus palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin ja poistoihin. Vakaan talouden hoidon perusta on se, että toiminnan menot sopeutetaan tuloihin.

Kunnan talous on tasapainossa jos

- vuosikate on positiivinen sekä vähintään poistojen suuruinen ja
- sillä ei ole taseessa alijäämää eikä sitä kerry suunnitelmavuosiinakaan
- velkamäärä on kohtuullinen ja pystytään hoitamaan tulo-rahoituksella.

Hämeenkyrön taloussuunnitelma (2021–2023) ei ole tasapainossa suunnitelmakautena.

Toimintakate, ulkoiset menot ja tulot**Toimintakate**

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, se kertoo paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kunnan tuloslaskelmassa aina miinusmerkinen.

Toimintakate on 60,2 milj. euroa. Se on 4 milj. euroa, 7,3 %, enemmän kuin tilinpäätös 2019 ja 2,7 milj. euroa, 4,8 % enemmän kuin alkuperäinen talousarvio 2020.

Korkotulot ja -menot

Rahoitustuottoja ovat korkotuotot antolainoista, kuntayhtymien peruspääomista ja kunnan maksuliikennetileiltä. Korkokuluja ovat lainojen korot ja viivästyskorot. Korkokulut ovat kasvaneet.

Korkotuottoja arvioidaan olevan 50 000 euroa. Korkokuluihin arvioidaan 900 000 euroa. Ne ovat vieraan pääoman korkoja. Kunnalla oli vuoden 2019 lopussa lainaa 50 milj. euroa. Vuonna 2020 lainoja on saatu maksettua pois ja vuoden lopun lainamäärä on noin 47 miljoonaa euroa.

Korkokulut on arvioitu todenmukaisesti. Korkotason nouseminen on suojauksesta huolimatta merkittävä riski kunnan toiminnassa.

Lainoja maksetaan pois lainaohjelmien mukaisesti ja uutta lainaa joudutaan ottamaan tätä varten.

Rahoitustulot ja menot

Rahoitustuloja ovat kuntayhtymien peruspääomien korot, osinkotulot ja sijoitusten myyntivoitot. Rahoitustulojen arvioidaan 300 000 euroa.

Rahoitusmenoja ovat sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja omaisuudenhoidon menot. Rahoitusmenoja on arvioitu 50 000 euroa.

Vuosikate

1 000 euroa	TP 2019	TA 2020	TAmu 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
	3 772	5 540	6 314	1 588	2 550	3 700

Vuosikate eli kunnan rahoitustulos ilmoittaa sen, riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Jos vuosikate on poistojen suuruinen, kunnan talous on tuloslaskelman valossa tasapainossa.

Vuosikate 2021 on 1,6 miljoonaa euroa. Se on 32 % poistojen määrästä.

Poistot

Poistot ovat kunnan omaisuuden jaksotettuja vuosikuluja. Vuoden 2021 poistoiksi on arvioitu 5 milj. euroa. Poistojen määrä on pienentynyt edellisistä vuosista.

Poistoero

Poistoero tuloslaskelmaan tulee siitä, että investointi on rahoitettu varauksella.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotuksen. Positiivinen tulos lisää kunnan vapaata pääomaa ja negatiivinen tulos syö sitä. Positiivisesta tuloksesta on mahdollisuus tehdä varauksia. Tilikauden tulos on negatiivinen kaikkina suunnitelma-vuosina.

1 000 euroa	TP2019	TA2020	TAmu 2020	TA2021	TS2022	TS2023
Tilikauden tulos	-1 915	0	1 014	-3 412	-2 400	-1 250

Alijäämän kattamisvelvoite

Kuntalain 110 §:ään sisältyy alijäämän kattamisvelvollisuus eli taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Kunnan on taloussuunnitelman yhteydessä päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla kattamaton alijäämä katetaan. Alijäämän kattamisohjelmaa selostetaan myöhemmin tässä asiakirjassa.

Vuoden 2019 lopussa edellisiltä tilikausilta kertynyttä ylijäämää on 733 000 euroa. Vuoden 2020 tilinpäätöksestä tulee ylijäämäinen.

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	1 588	2 550	3 700
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-50	-50	-50
Investointimenot	-5 151	-5 834	-5 415
Rahoitusosuudet investointimenoihin	82		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	100	100	100
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 431	-3 234	-1 665
Antolainauksen muutos			
Antolainasaamisten lisäys	14	14	14
Antolainasaamisten vähennykset			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 300	5 300	3 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 650	-2 000	-1 800
Lyhytaikaisen lainojen muutos			
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset			
Vaihto-omaisuuden muutos			
Saamisten muutos			
Korottomien velkojen muutos			
Rahoituksen rahavirta	3 664	3 314	1 714
Rahavarojen muutos	233	80	49

Rahoituslaskelman eurot ovat valtuustotasolla sitovia.

Rahoituslaskelman analysointi

Rahoituslaskelman avulla tarkastellaan tilikauden toiminnan rahoitusta. Rahoituslaskelmassa esitetään tulorahoituksen ja investointien määrät sekä rahoitustoiminnan muutosten määrä. Näiden summa osoittaa kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Varsinainen toiminta ja investoinnit

Vuosikate tulee tuloslaskelmasta ja investointien määrä talousarvion investointiosasta. Investointien nettomenot ovat 5 milj. euroa.

Rahoitustoiminta

Antolainoja ovat kunnan muille yhteisöille antamat lainat. Lainansaaja maksaa lainasta korkoa ja lyhentää lainaa lyhennyssuunnitelman mukaisesti.

Lainakannan muutokset ovat kunnan vieraan pääoman muutoksia, eli kunnan itse ottamia lainoja. Lainoja lyhennetään ja uutta lainaa otetaan samaan aikaan. Kunta on hoitanut rahoituksen pitkäaikaisilla lainoilla ja kuntatodistusohjelmalla.

Lainasalkusta pidetään suojattuna yli puolet.

Suunnitelmavuosina otettava lainamäärä merkitään rahoituslaskelmaan valmiiksi.

Velan määrän kehitys

vuoden lopussa	2019	2020	2021	2022	2023
Lainamäärä yhteensä milj. euroa	50	47	50	54	55,6
Lainamäärä/asukas euroa	4 730	4 520	4 870	5 188	5 351

Vanhoja lainoja lyhennetään lainaohjelmien mukaisesti. Velkamäärä kääntyy uudelleen kasvuun suunnitelmakaudella.

Suunnitelmavuodet 2022 - 2023**Verotulot**

Kunta voi vaikuttaa verotulojen määrään tulo- ja kiinteistöveroprosenteilla. Suunnitelmavuosien veroprosentit ovat vuoden 2021 prosenttien suuruisia. Kiinteistöverojen prosenttirajoihin ja taustalla oleviin verotusarvoihin tulee muutoksia suunnitelmavuosille. Niitä ei ole ennakoitu laskelmiin.

Valtionosuudet

Valtionosuuksien arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä. Valtionosuuksien osana maksettava verotulojen taseus on merkittävä tuloerä. Kunta ei voi vaikuttaa valtionosuuksien määrään.

Toimintakate

Suunnitelmassa toimintakate pysyy samana molempina suunnitelmavuosina.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on alijäämäinen molempina suunnitelmavuosina.

Investoinnit

Investointimenojen pahin suma on hellittänyt ja suurimmat palvelutuotannon investoinnit on saatu tehdyksi. Investointimenot pyritään pitämään poistoja pienempinä.

Lainamäärä

Suunnitelmakautena kunnan lainamäärä kasvaa. Koron nousun riski on hallittu koronvaihtosopimusten avulla. Lainasalkusta pidetään suojattuna suurin osa.

Talouden tasapainotus

Kuntalain 110 § määrää tasapainotusveloitteen:

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntalain 118 § määrää arviointimenettelyn erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevalle kunnalle. Kunta joutuu arviointimenettelyn piiriin, ellei kunta ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin luvut täyttävät tietyt raja-arvot kahtena peräkkäisenä vuonna.

Taloussuunnitelma ei ole tasapainossa ja kunnan on tehtävä talouden tasapainotusohjelma, jolla talous saadaan kuntoon.

Talouden tasapainotusohjelma

Pysäyttävä taloustilanne – talouden tasapainottamisen tarve syntyy

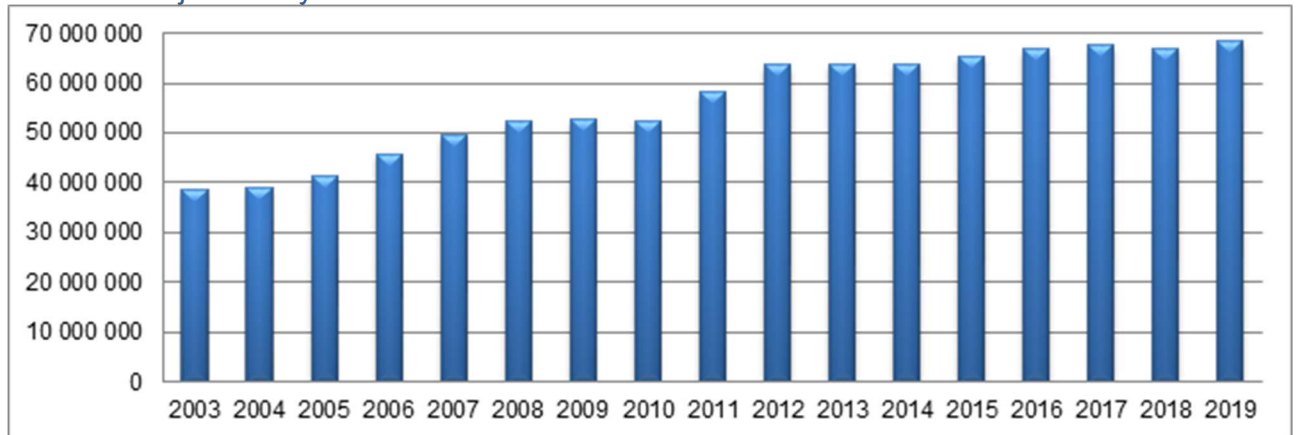
Talousarvioesitys vuodelle 2021 sisältää kolmen miljoonan euron (5,2 %) kasvun toimintakatteeseen (verrattuna vuoden 2020 alkuperäiseen talousarvioon), jota ei ole mahdollista rahoittaa verorahoituksella ja johtaa siten suureen 3,1 m€ alijäämään. Talousarviokehityksen ylittyminen 3 m€:lla todettiin kokonaisuutena 3.11. eli viikkoa ennen lautakuntakäsittelyitä. Ennen lautakuntakäsittelyitä palvelualueet löysivät joitakin säästöjä mutta ne eivät muuttaneet suuruusluokkaa.

Tilanne osoittaa sen, että *palvelutuotannon tarpeet kasvavat nyt selvästi nopeammin kuin verorahoituksen mahdollisuudet*. Hämeenkyrön toimintojen laatu on korkea, palveluvalikoima monipuolinen ja niitä käytetään hyvin ja kysyntä näyttää joiltakin osin kasvavan selvästi. Asukasluku ei kuitenkaan ole vuoden 2017 jälkeen kasvanut, joten vanhempien ikäluokkien osuuden kasvu selittää pääosan palvelutarpeen kasvusta. Tilanteen äkillisyys on yllättävää, uhkaava menokasvu ei näy vielä tämän vuoden toteutumassa.

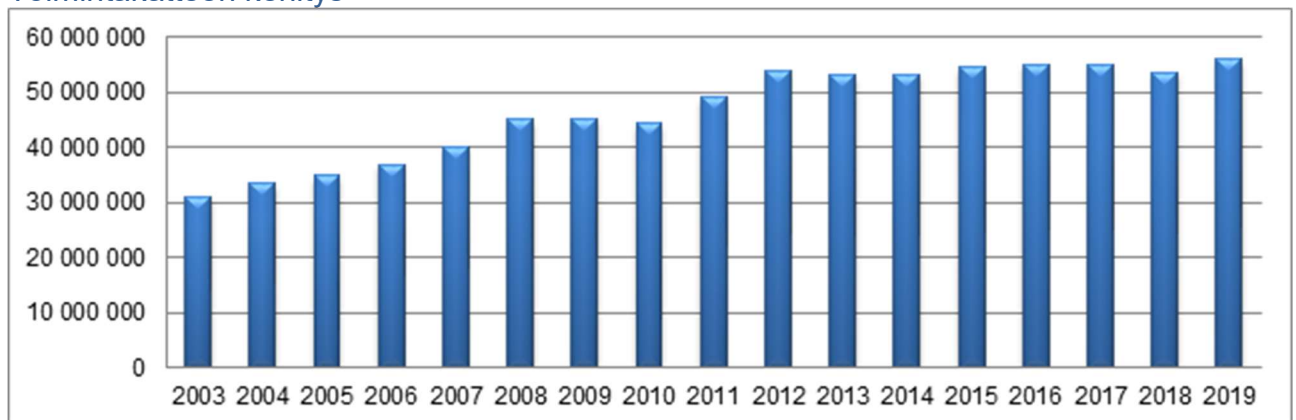
Taloustilanteen taustaa

Palvelutuotantomme on lähes kokonaan kunnan omaa toimintaa ja asukaskohtaiset kustannukset edullisuudessaan kilpailukykyisellä tasolla. Sen on mahdollistanut se, että palveluverkko on viime vuosina mitoitettu määrällisesti ja laadullisesti oikein. Korjausvelkaa tai tehotonta rakennetta ei ole. *Eli välttämätön rakenneuudistus on tehty ja se on mahdollistanut hyvin vähäisen toimintakulujen ja toimintakatteen kasvun vuosina 2012 – 2019. Investointipaineet ovat pääosin ohi, ei kokonaan.*

toimintakulujen kehitys

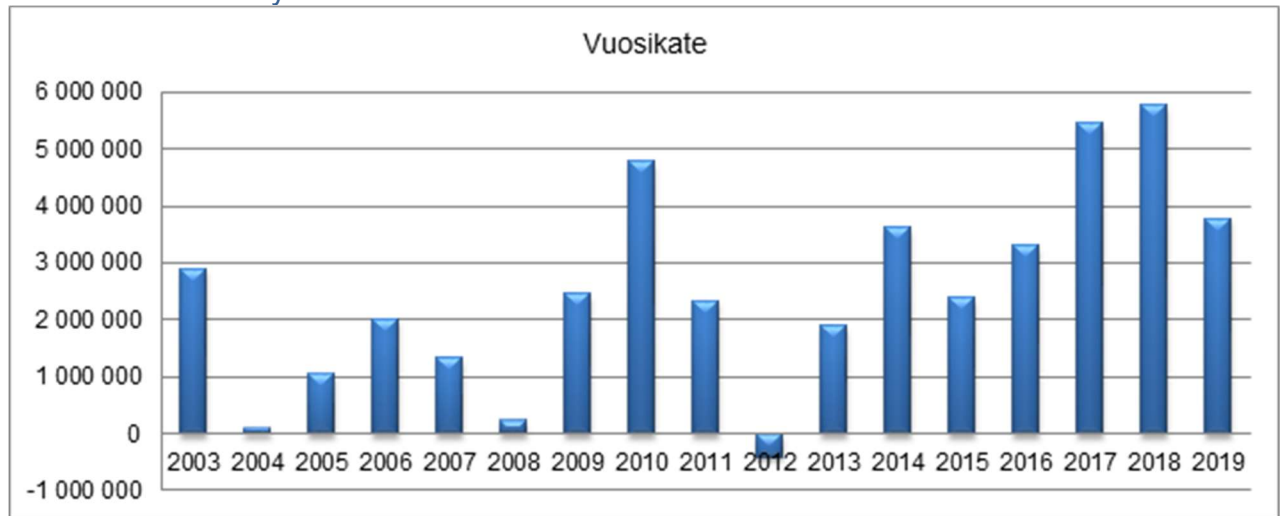

Toimintakatteen kehitys

Samaan aikaan kuitenkin asukaskohtaiset verotulot ovat keskitasoa selvästi alemmat huolimatta keskitasoa korkeammasta veroprosentista. Valtionosuudet ovat koko maan keskitasoa korkeammat, vaikka huoltosuhte ei vielä ole yhtä raskas kuin muualla kaupunkiseudun ulkopuolella. Kokonaisuutena verorahoitus on hieman koko maan keskitasoa parempi. Vuosina 2020 ja 2021 valtionosuusrahoitus on normaalia korkeampaa koronatuiki päätösten vuoksi, mutta taso palautuu 2022 ja sen jälkeen niitä edeltäneiden vuosien tasolle. Verotulot ovat kasvaneet vuodesta 2013 vuoteen 2019 yhteensä 4,2 m€ eli 12,5 %. Sitä vastoin valtionosuudet ovat samana aikana kasvaneet vain 0,5 m€ eli 2,3 %. Kokonaisuutena verorahoitus on kasvanut 4,7 m€ eli 8,5 %. Samalla jaksolla toimintakate on ollut vakaa ja kasvanut vain 2,5 m€ eli 4,7 % ja se on mahdollistanut vuosikatteen vahvistumisen vuodesta 2012 alkaen poistojen edellyttämälle tasolle.

Vuositteen kehitys

Toimintakatteen, verorahoituksen ja vuosikatteen kehitys isojen investointien edellyttämälle tasolle on estänyt alijäämäkehityksen syntymisen, mutta ei ole riittänyt ylijäämäisen taseen muodostumiseen. Siihen olisi tarvittu optimaalista väestökehitystä. Ylijäämää muodostui 2017 ja 2018 ja taseeseen saatiin 0,8 m€:n ylijäämä.

Vuosi 2019 ja vielä kesken oleva 2020 osoittavat, että verotulokehitys ei riitä kattamaan niitä tietoisia panostuksia, joita nollakasvuvuosien jälkeen on tietoisesti toteutettu esim. henkilöstömenoihin. Vuonna 2019 verotuloarvio jäi selvästi arvioitua pienemmäksi ja siksi tulos muodostui 1,8 m€ alijäämäiseksi. Taseen ylijäämä kääntyi -0,7 m€ alijäämäksi. Vuonna 2020 toimintakatteen toteutuma näyttäisi jäävän pienennetyn muutostaloussuunnitelman tasolle eli enintään 56,9 m€:oon. Koska verotulot ja valtionosuudet tulevat tänä vuonna olemaan poikkeuksellisen suuret, *ylijäämää tulee muodostumaan noin 1,5 m€*. Se tulee kattamaan taseessa nyt olevan - 0,7 m€ alijäämän, mutta vahvaa puskuria ei sekään muodosta. Käytännössä kunta käyttää kaiken verorahoituksen toimintaan ja poistojen kattamiseen. Tilanne on hyvä mutta ei kestä riskien toteutumista.

Investoinnit olivat vielä 2018 korkealla tasolla, nettona 9,6 m€, mutta sen jälkeen tasoa on laskettu taloussuunnitelmissa 5 m€ tasolle ja käytännön toteutuma on jäänyt runsaaseen kolmeen miljoonaan euroon. Tämä on mahdollistanut poistotason kevenemisen. Investointeja supistavaa ja enemmän jaksottavaa linjaa on jatkettava edelleen, lukuun ottamatta välttämättömiä kiinteistö- ja infrainvestointeja.

Vuoden 2021 näkymät

Vuoden 2021 taloussuunnitelmaan lähdettiin lokakuussa tavoittelemaan 57 m€ suuruista toimintakatetta, joka mahdollistaisi yhden miljoonan euron kasvun kuluvan vuoden toteutumaan nähden. Pakollinen menokasvu huomioon ottaen tavoite on hyvin tiukka, mutta se mahdollistaisi nollatuloksen aikaansaamisen. Marraskuussa on laskettu myös 58 m€ toimintakatteen mahdollisuutta, mutta se aiheuttaisi 1,1 m€ alijäämän eikä palvelualueet ole löytäneet mahdollisuutta supistaa esityksiään tuolle tasolle.

Nyt palvelualueiden jättämien talousarvioehdotusten mukaan toimintakate kasvaa aivan uudelle tasolle 60,2 m€:oon eli selvästi suuremmaksi kuin verorahoituksen mahdollisuudet ovat ja tulos muodostuu – 3,1 m€ alijäämäiseksi. Sama kehitys jatkuisi myös suunnitelmavuosina, vaikka toimintakate olisi 58 m€. Koska valtionosuusrahoitus samaan aikaan tosiasiasa vähenee vuosiin 2020 ja 2021 verrattuna, talouskehitys näyttää todella huolestuttavalta ja alijäämää kasvattavalta. On kuitenkin huomattava, että tuollaista toimintakatetta ei ole vielä toteutunut, vaan kysymys on ensi vuodelle esitetystä toimintakatteen kasvusta. Tämän vuoden tilinpäätös tulee olemaan ylijäämäinen eikä taseeseen jää alijäämää vuodelta 2020. Nyt on oleellista estää talouden ajautuminen tässä selostuksessa kuvattuun tilanteeseen ja siihen tarvitaan konkreettisia ja vaikuttavia toimenpiteitä jo lähikuukausien aikana. Esitetty 3 m€ toimintakatteen kasvu ei jakaudu tasaisesti kaikille palvelualueille, mutta tarkastelen tässä esityksessä vain kokonaisuutta.

Talousarvion laadinta aikataulutettiin kuukautta normaalia myöhemmäksi, jotta tänä vuonna poikkeukselliset valtionosuus- ja verotiedot olisivat mahdollisimman luotettavat. Marraskuun aikana keskushallinnon ei ole mahdollista karsia talousarvioehdotuksista pois kehityksen ylittävää 3 m€:n määrää niin, että palvelualueet pystyisivät sen myös toteuttamaan, koska palvelualueetkaan eivät ennen lautakuntia pystyneet itse ratkaisuja löytämään.

Talousarvioehdotus on siksi laadittava todellisten esitysten mukaiseksi, jotta menokasvun ongelmaa ei piiloteta ja taloustilanteen mahdottomuus tulee kokonaisuutena esiin. Valtuuston on kuitenkin kuntalain mukaan joulukuun aikana hyväksyttävä seuraavan vuoden talousarvio.

Johtopäätös

Vuoden 2021 talousarvio joudutaan hyväksymään pahasti alijäämäisenä, mutta samalla on päätettävä, että sitä ei voida sellaisenaan toteuttaa, vaan tilanteen korjaamiseen tarvitaan kuntalain tarkoittama talouden tasapainottamisohjelma suuruusluokaltaan 5 m€ ja kestoltaan kolme vuotta (tämä on vasta alustava linjaus). Se hyväksytään erillisenä asiakirjana vielä tämän valtuustokauden aikana ja samalla sen perusteella hyväksytään myös muutostalousarvio 2021, jolla korjataan nyt käsiteltävä talousarvio myös käytännössä toteutettavalle tasolle.

Hämeenkyrössä on toteutettu rakenteellinen palveluverkkouudistus kaikkien toimintojen osalta ja sen tulokset näkyvät viime vuosien maltillisessa menokasvussa. Nyt on tarve toteuttaa myös *toiminnallinen uudistus* eli kaikkien toimintojen tuottavuuden ja taloudellisuuden uudistaminen sekä tarpeellisuuden arviointi. Palvelustrategia ajoittuu nyt oikeaan vaiheeseen, ensi kevääseen. Olemme päättäneet osallistua Kuntaliiton ja FCG:n vetämään kestävästä kuntatalouden verkostohankkeeseen, joka tarjoaa meille ajantasaisen laskentatuen toimintojen vertailuun sekä tuen tarvittavien ratkaisujen tekemiseen ja kestää vuoden 2021 loppuun saakka. Nykytilanteen analyysi käynnistyy mahdollisimman pian.

Tasapainottamisen lähtökohdat

Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Taloussuunnitelmassa on esitettävä toimenpiteet edellisiltä tili-

kausilta kertyneen tai kuluvalta tilikaudelta kertyvän alijäämän kattamiseksi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Mahdollisen kattamattoman taseen alijäämän osalta on laadittava yksilöity toimenpideohjelma.

Tasapainottamiseen on kaksi pääasiallista lähtökohtaa (menovaikutukset ja tulovaikutukset), joita molempia tullaan tarvitsemaan:

- toimintakate ei voi kasvaa nyt esitetyllä tavalla, vaan tilanne edellyttää keskeisten toimintojen tuottavuuden kehittämistä sekä muiden toimintojen ja toimintatasojen supistamista. Tuottavuuden kehittäminen edellyttää uudenlaisia toimintatapoja ja toimintojen supistaminen palvelustrategiassa tehtäviä valintoja. Tarkastelussa on oltava myös henkilöstömenot ja palveluiden ostot.
- Verotulojen ja valtionosuusrahoituksen on vahvistuttava, joka edellyttää positiivista väestö- ja työllisyyskehitystä. Nämä molemmat edellyttävät aktiivista vetovoiman ja pitovoiman kehittämistä kaikissa toiminnoissa eli myös tarkasti kohdistettuja panostuksia ja investointeja.

Perinteinen talouden sopeuttaminen ja tasapainottaminen kohdistuu ensisijaisesti nopeisiin menoleikkauksiin ja kohdistuu usein kaikkeen mahdolliseen ja aikaansaa suuren epävarmuuden henkilöstöön ja viimeistään säästötavoitteiset lomautukset vielä vahvistavat passivoivan ilmapiirin. Nämä eivät ainakaan edistä kunnan vetovoiman vahvistamista. *Tuloksekkaampi toimintatapa on vaikuttaa ensisijaisesti toiminnan muuttumiseen ja uudistamiseen, joka saa varmemmin aikaan toivotut pysyvät talousvaikutukset.* Se edellyttää, että henkilöstö ymmärtää muutoksen tärkeyden ja on mukana ratkaisuja hakemassa ja toteuttamassa.

Nyt valittavan talouden tasapainottamislinjan on annettava uskottavuutta sille, että suurin osa kunnan toiminnoista tulee jatkumaan, vaikka uudistuneessa muodossa. Jatkuvuus kuitenkin edellyttää, että palvelukysyntä ei vähene. Jos vähenevä väestökehitys jatkuu, se merkitsee myös vähenevän toiminnan supistumista. Kehittämisaktiivisuuden ylläpito edellyttää, että henkilöstömenosäästöjä tavoitellaan ensisijaisesti luonnollisella poistumalla, vapautuvien vakanssien avulla ja vapaaehtoisten säästöjen avulla. Palvelustrategian perusteella ratkaisut voivat kohdistua joihinkin valittaviin toimintoihin ja aiheuttaa niissä henkilöstön vähentämistä. Koko henkilökuntaa koskevia taloudellisia ja tuotannollisia lomautuksia vältetään, koska niillä ei ratkaista rakenteellista ongelmaa. Ammattijärjestöt otetaan mukaan keinovalikoimien suunnitteluun, joka tarkoittaa niiden käsittelyä yhteistoimintalain mukaisessa YT-menettelyssä.

Siksi viestinnässä on syytä puhua talouden tasapainottamisohjelmasta motivoivampaan sävyyn toiminallisena uudistuksena, joka on jatkoa aiemmin toteutetulle rakennuudistukselle. Hämeenkyröllä ei ole varaa luopua siitä vetovoimatavoitteesta, jota olemme käsitelleet syksyn valtuustoseminaareissa ja, joka on todellisuutta nyt käynnissä olevan Hämeenkyrönväylän aikaansaamana kiinnostuksen kasvuna. Ilman verorahoituksen kasvua ja tonttien ja rakennusoikeuden myyntiä ei uhkaavaa talouden tasapaino-ongelmaa ratkaista. Joulukuussa hyväksytään tasapainottamisohjelman mittakaava, aikataulu ja päälinjat. Se, mistä keinoista se koostuu, on ensi kevättalven asia.

Käyttötalous

HALLINTO-PALVELUT	PERUSTURVA-PALVELUT	SIVISTYS-PALVELUT	TEKNISET PALVELUT
Kunnanhallitus . Toimielimet ja johto . Hallinnon tukipalvelut	Perusturvalautakunta . Perusturvan hallinto . Terveystieteiden palvelut . Perhe- ja sosiaali-palvelut . Hoito- ja hoivatyön palvelut	Sivistyslautakunta . Hallinto- ja toimisto-palvelut . Esi- ja perusopetus . Lukiokoulutus . Elämänlaatu- ja palvelut . Varhaiskasvatus	Tekninen lautakunta . Hallinto- ja toimisto-palvelut . Kiinteistötoimi . Siivous- ja ruoka-palvelut . Kunnallistekniikka . Vesihuoltolaitos Ympäristölautakunta . Ympäristöpalvelut

Käyttötalouden sitovuus

Käyttötalouden sitovuus valtuustolle on palvelualuekohtaiset nettomenot. Lautakunnat jakavat määrärahat käyttösunnitelmissa vastuualueille. Lautakunnat saavat päättää vuoden aikana vastuualuekohtaisista määrärahamuutoksista.

Talousarviokirjassa on vastuualuekohtaiset luvut valmiina, ne hyväksytään kuitenkin lopullisesti toimielinten hyväksymissä käyttösunnitelmissa.

Talousarvion seuranta

Valtuustolle esitetään osavuosikatsaus kaksi kertaa vuodessa. Katsaus sisältää talouden ja toiminnan raportin. Osavuosikatsauksista toinen sisältää myös konserniyhtiöiden raportit. Kunnanhallitukselle kootaan taloustaulukot kuukausittain.

Palvelualueet seuraavat taloutta ja toimintaa jatkuvasti ja poikkeamiin reagoidaan välittömästi. Johtoryhmä käy talouden taulukot läpi kuukausittain.

Talousarviossa on vastuualueittain tilivelvolliset vastuuhenkilöt, jotka vastaavat seurannasta oman vastuualueensa osalta. Tilivelvollisia ovat palvelujohtajat ja vastuualueiden esimiehet. Palvelualueittaisesta seurannasta vastaavat palvelujohtajat.

Toimintakertomuksessa raportoidaan koko vuoden toteutuminen.

Talousarvion käyttötalousosan yhdistelmä palvelualueittain

1 000 euroa	TP 2019	TA 2020	MTA2 / 2020	TA 2021
HALLINTOPALVELUT				
Menot	4 139	4 472	4 472	4 601
Tulot	820	805	805	817
Netto	3 320	3 667	3 667	3 784
PERUSTURVAPALVELUT				
Menot	40 780	41 812	42 106	44 254
Tulot	7 569	7 921	7 644	8 427
Netto	33 211	33 891	34 463	35 827
SIVISTYSPALVELUT				
Menot	22 102	22 644	22 373	23 133
Tulot	1 342	1 194	963	1 081
Netto	20 760	21 450	21 410	22 052
TEKNISET PALVELUT				
Menot	8 596	8 652	8 367	8 849
Tulot	8 963	9 414	9 521	9 565
Nettotulo	367	762	1 153	716
HÄMEENKYRÖN VESIHUOLTOLAITOS				
Menot	1 248	1 310	1 308	1 342
Tulot	2 119	2 119	2 119	2 076
Nettotulo	871	808	811	734
YHTEENSÄ				
Menot	76 864	78 890	78 627	82 178
Tulot	20 813	21 453	21 051	21 966
Netto	56 052	57 437	57 576	60 212

Käyttötalouden muutosvertailut tililajeittain

1 000 euroa	TP 2019	TA 2021	muutos euroina TP19 vrt. TA21	muutos % TP19 vrt. TA21
Myyntituotot	7 688	8 349	661	8,6
Maksutuotot	5 254	5 454	200	3,8
Tuet ja avustukset	729	518	-211	-28,9
Muut toimintatuotot	7 089	7 571	482	6,8
Tuotot yht.	20 760	21 892	1 132	5,5
Valmistus omaan käyttöön	52	74	22	42,3
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	20 813	21 966	1 153	5,5
Palkat ja palkkiot	-25 438	-27 690	-2 252	8,9
Henkilöstökorvaukset	340	85	-255	-75,0
Palkat ja palkkiot yhteensä	-25 098	-27 605	-2 507	10,0
Eläkekulut	-5 324	-5 753	-429	8,1
Muut henkilösivukulut	-1 048	-1 032	16	-1,5
Henkilöstösivukulut	-6 372	-6 784	-412	6,5
Henkilöstökulut yhteensä	-31 470	-34 389	-2 919	9,3
Asiakaspalvelujen ostot	-19 769	-21 109	-1 340	6,8
Muiden palvelujen ostot	-12 436	-12 427	9	-0,1
Palvelujen ostot yhteensä	-32 205	-33 536	-1 331	4,1
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 105	-4 197	-92	2,2
Varastojen lis. ja väh.	-5	0	5	-100,0
Avustukset kotitalouksille	-1 538	-1 995	-457	29,7
Avustukset yhteisöille	-486	-533	-47	9,7
Avustukset yhteensä	-2 024	-25 278	-23 254	1 148,9
Vuokrat yhteensä	-6 864	-7 327	-463	6,7
Muut toimintakulut yhteensä	-191	-202	-11	5,8
Muut kulut yhteensä	-45 395	-47 789	-2 394	5,3
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-76 864	-82 178	-5 314	6,9
NETTO	-56 052	-60 212	-4 160	7,4

1 000 euroa	TA 2020 alkuperäinen	TA 2021	muutos euroina TA20 vrt. TA21	muutos % TA20 vrt. TA21
Myyntituotot	8 094	8 349	255	3,2
Maksutuotot	5 406	5 454	48	0,9
Tuet ja avustukset	413	518	105	25,4
Muut toimintatuotot	7 470	7 571	101	1,4
Tuotot yht.	21 384	21 892	508	2,4
Valmistus omaan käyttöön	69	74	5	7,2
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	21 453	21 966	513	2,4
Palkat ja palkkiot	-26 582	-27 690	-1 108	4,2
Henkilöstökorvaukset	93	85	-8	-8,6
Palkat ja palkkiot yhteensä	-26 490	-27 605	-1 115	4,2
Eläkekulut	-5 696	-5 753	-57	1,0
Muut henkilösivukulut	-896	-1 032	-136	15,2
Henkilöstösivukulut	-6 592	-6 784	-192	2,9
Henkilöstökulut yhteensä	-33 082	-34 389	-1 307	4,0
Asiakaspalvelujen ostot	-19 525	-21 109	-1 584	8,1
Muiden palvelujen ostot	-12 416	-12 427	-11	0,1
Palvelujen ostot yhteensä	-31 941	-33 536	-1 595	5,0
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 081	-4 197	-116	2,8
Varastojen lis. ja väh.	0	0	0	
Avustukset kotitalouksille	-1 782	-1 995	-213	12,0
Avustukset yhteisöille	-488	-533	-45	9,2
Avustukset yhteensä	-2 270	-25 278	-23 008	1 013,6
Vuokrat yhteensä	-7 350	-7 327	23	-0,3
Muut toimintakulut yhteensä	-166	-202	-36	21,7
Muut kulut yhteensä	-45 808	-47 789	-1 981	4,3
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-78 890	-82 178	-3 288	4,2
NETTO	-57 437	-60 212	-2 775	4,8

1 000 euroa	Muutosta- lousarvio2 / 2020	TA 2021	muutos euroina MTA20 vrt. TA21	muutos % MTA20 vrt. TA21
Myyntituotot	8 020	8 349	329	4,1
Maksutuotot	5 076	5 454	378	7,4
Tuet ja avustukset	415	518	103	24,8
Muut toimintatuotot	7 470	7 571	101	1,4
Tuotot yht.	20 982	21 892	910	4,3
Valmistus omaan käyttöön	69	74	5	7,2
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	21 051	21 966	915	4,3
Palkat ja palkkiot	-26 604	-27 690	-1 086	4,1
Henkilöstökorvaukset	93	85	-8	-8,6
Palkat ja palkkiot yhteensä	-26 512	-27 605	-1 093	4,1
Eläkekulut	-5 786	-5 753	33	-0,6
Muut henkilösivukulut	-891	-1 032	-141	15,8
Henkilöstösivukulut	-6 678	-6 784	-106	1,6
Henkilöstökulut yhteensä	-33 190	-34 389	-1 199	3,6
Asiakaspalvelujen ostot	-19 109	-21 109	-2 000	10,5
Muiden palvelujen ostot	-11 925	-12 427	-502	4,2
Palvelujen ostot yhteensä	-31 034	-33 536	-2 502	8,1
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 029	-4 197	-168	4,2
Varastojen lis. ja väh.	0	0	0	
Avustukset kotitalouksille	-2 222	-1 995	227	-10,2
Avustukset yhteisöille	-612	-533	79	-12,9
Avustukset yhteensä	-2 834	-25 278	-22 444	792,0
Vuokrat yhteensä	-7 355	-7 327	28	-0,4
Muut toimintakulut yhteensä	-184	-202	-18	9,8
Muut kulut yhteensä	-45 437	-47 789	-2 352	5,2
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-78 627	-82 178	-3 551	4,5
NETTO	-57 576	-60 212	-2 636	4,6

	TP 2019 – TA 2021	TA 2020 – TA 2021	MTA2 / 2020 – TA 2021
	Netto	Netto	Netto
Yhteensä	7,4	4,8	4,6

Yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Koko kunnan yhteinen hyvinvoinnin edistämisen hanke	Mittarina on toteutuneiden hankkeiden määrä ja tavoitteena yksi hanke	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Sairauspoissaolojen määrän hallinta	Sairauspoissaolojen määrän pitäminen vuoden 2020 toteutuneella tasolla (kalenteripäivät)	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävä kehitystä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kunnan työntekijöiden työmatkaliikenteen vähentäminen etätömahdollisuuksia ja etäkokouksia lisäämällä.	Laaditaan suositus työmatkojen välttämiseksi ja etäosallistumisen suosimisesta. Mittari: matkakulut verrattuna 2019 (normaalivuosi) ja 2021. Ei saa kasvaa.	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä
Tehostetaan ympäristö vastuullista toimintaa kaikilla palvelualueilla	Jokainen palvelualue nimittää ekotukihenkilön, joka edistää ympäristö vastuullista toimintakulttuuria omassa työyhteisössään Hinku-työryhmän tukena. Vuoden aikana laaditaan palvelualueiden kierrätysuunnitelma.	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Järjestetään palvelut taloudellisesti kestäväällä tavalla	Vuoden aikana tehdään valtuuston hyväksyttäväksi toteuttamiskelpoinen sopeuttamisohjelma, jonka perusteella saadaan talouden tasapaino muutamassa vuodessa	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Hallintopalvelut

Palvelujohtaja
Toimielimet/lautakunta

talousjohtaja Tiina Paloranta
valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja
vaaliviranomaiset

Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	4 139 300	4 471 700	4 600 500
Tulot	819 600	805 300	816 800
Netto	3 319 800	3 666 500	3 783 700

Palvelualueen suurimmat muutokset ja vuoden aikana tehtävät uudet työt

- Toimintaa kehitetään edellisvuosien tapaan ottamalla käyttöön uusia ohjelmia ja uudistamalla nykyisiä ohjelmia
- Valtakunnallinen talousraportoinnin käyttöönotto koskee koko kuntaa
- Otetaan käyttöön uusi riskienhallinnan ohjelma
- Valmistaudutaan uuden henkilöstöhallinnon ohjelman käyttöönottoon vuoden 2022 alusta
- Selvitetään sähköisen arkiston käyttöönotto
- Tehdään valmiiksi tiedonhallintamalli
- Osallistutaan Euroopan kulttuuripääkaupunkihankkeeseen

Hallituksen tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Omistajaohjauksen vahvistaminen	Tavoitetaso: vuorovaikutuksen lisääminen yhtiöiden toimitusjohtajien ja hallitusten kanssa, uutena toimintamuotona hallitustapaaminen kerran vuodessa Mittari: hallituksen palaute omistajaohjauksen ja tiedonsaannin toimivuudesta	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Hallintopalvelujen tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Prosessien digitalisaatioasteen lisääminen	Tavoitetaso: digitalisoidaan vähintään yksi prosessi, nettisivuille sähköiset lomakkeet vähintään 80 % Mittari: digitalisoitujen prosessien määrä ja nettisivuilla olevien sähköisten lomakkeiden osuus nettilomakkeista	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä
Sisäinen asiakaspalvelu on hyvää tasoa	Tavoitetaso: 4/5 toteutetaan kahdella osavastuualueella Mittari: asiakaspalaute	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä

Toimielimet ja johto

talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	2 187 700	2 323 300	2 340 100
Tulot	113 400	0	0
Netto	2 074 300	2 323 300	2 340 100

Yrityspalvelut ja yhteistoiminta siirretty osaksi Toimielimet ja johto -vastuualuetta

Vastuualueella on määrärahat valtuustolle, hallitukselle, tarkastuslautakunnalle, kunnanjohtajalle, talousjohtajalle ja vaaleille sekä yhteistoiminnalle ja yrityspalveluille

Määrärahavaroja

- 7 valtuuston kokousta
- 20 hallituksen kokousta

Vastuualueen määrärahoista maksetaan nämä yhteistoiminnan kulut

- Kuntaliitto 35 000 euroa
- Pirkanmaan liitto 70 000 euroa
- Tampereen aluepelastuslaitos 799 000 euroa
- Joutsenten Reitti 41 000 euroa
- osuus Sastamalan koulutuskuntayhtymän kehittämissyksiköstä 50 000 euroa
- maaseutuelinkeinoviranomaistoiminta 74 000 euroa
- verotuskustannukset 243 000 euroa
- yleinen joukkoliikenne ja seutulippu 74 000 euroa
- löytöeläimet 13 000 euroa
- 319 000 euroa yritys-, matkailu- ja yleismarkkinoinnin palvelujen ostoon

Hallinnon tukipalvelut

henkilöstö- ja hallintopäällikkö Mira Hirvonen-Ylinen

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	1 951 600	2 148 500	2 260 400
Tulot	706 200	805 300	816 800
Netto	1 245 400	1 343 200	1 443 600

Hallinnon tukipalvelujen vastuualueella on viisi osavastuualueutta

- ICT-palvelut, jolle kuuluu kunnan perustietotekniikan hoidon järjestäminen
- Henkilöstöpalvelut hoitaa hr (human resources) -toimintojen koordinoinnin, palkanlaskennan ja yhteistoimintamenettelyyn kuuluvat asiat
- Laskentapalvelut hoitaa laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen
- Hallintopalveluille kuuluu hallituksen ja valtuuston kokouksiin liittyvät käytännön järjestelyt, asiakirjahallinnon koordinointi ja arkistotoimi sekä viestiliikenne
- Asiointipisteen ylläpito

Määräraharavauksia it-palveluiden tulona 646 800 (635 250 euroa) yksiköiden maksama korvaus perustietotekniikan hoidosta, hallintoverkossa 392 (385) työasemaa), yhden koneen sisäinen kustannus on 1 650 euroa

- perustietotekniikan ylläpitoon 621 100 (610 500)
- taloushallinnon ICT-menoihin 100 000 (93 000)
- henkilöstöhallinnon ICT-menoihin 88 000 (48 000)
- työterveyshuollon menot / tulot 380 000 (380 000) / 160 000 (160 000)
- nuorten kesätyötuki 10 000 (10 000)
- tyhy-toiminta 45 000 (45 000)

Henkilöstö- ja hallintosuunnittelijan vakanssi täytetään huhtikuun alusta. Vakanssi sisältyi jo vuoden 2020 henkilöstösuunnitelmaan.

Talousarvioon sisältyy määräraharavauksia kunnan koko henkilöstön työhyvinvointiin. Määräraha ePassin arvo 50 euroa per työntekijä.

Perusturvapalvelut

Palvelualueen johtaja sosiaali- ja terveysjohtaja Tarja Soukko
Toimielimet perusturvalautakunta
 perusturvalautakunnan jaosto

Perusturvapalvelut yhteensä

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	-40 780 000	-41 812 000	-44 253 800
Tulot	7 569 000	7 920 700	8 427 200
Netto	-33 211 000	-33 891 200	-35 826 600

Perusturvapalvelut vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä. Palveluista suuri osa tarjotaan lähipalveluna sosiaali- ja terveyskeskuksessa.

Palvelutarve kasvaa väestörakenteen mukaisesti. Siihen pyritään vastaamaan tarkoituksenmukaisella palvelurakenteella, henkilöstöresurssien järkevällä kohdentamisella ja oikeanlaisella osaamisella. Digitalisaatiota hyödynnetään mm. etävastaanottojen muodossa. Pandemian vaikutukset palvelutarpeeseen voivat näkyä viiveellä akuutin sairaanhoidon lisäksi muissa palveluissa.

Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukainen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus ja maakuntauudistus on valmisteluvaiheessa. Hallituksen on tarkoitus antaa lakiesitys eduskunnalle joulukuussa 2020. Sote-uudistuksen toteutuessa sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyisivät pois kuntien taloudesta ja järjestämisvastuulta.

Sote-uudistukseen liittyen palveluja kehitetään erilaisin hankkein ja valtionavustuksin vuosien 2020-2022 aikana. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmalla pyritään vahvistamaan ja uudistamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, tavoitteena mm. palvelujen yhdenvertainen saatavuus, oikea-aikaisuus ja jatkuvuuden parantaminen. Painopistettä halutaan siirtää ennalta ehkäisevään ja ennakoivaan työhön ja palveluiden laatua ja vaikuttavuutta parantaa. Hämeenkyrö on mukana Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskus hankkeessa (PirSOTE) yhdessä muiden kuntien kanssa. Rakennemuutoksessa (KOMAS) tavoitteena on sote-palvelujen järjestämistehtävän kehittämiseen ja yhtenäistämiseen.

Hämeenkyrössä PirSOTE-hankkeen kehitystoimenpiteet kohdennetaan erityisesti perusterveydenhuollon avovastaanotto toiminnan ja kuntoutuksen sekä sosiaalityön kehittämiseen.

Vuonna 2020 perusturvapalveluissa valmisteltiin organisaatiomuutos, jonka keskeisenä lähtökohtana on ollut asiakasnäkökulman vahvistaminen ja entistä syvempi integraatio palveluiden välillä. Perusturvalautakunta päätti syksyllä 2020 perusturvapalveluiden vastuualueiden ja osavastuualueiden muutoksista ja niiden johtamisesta. Talousarvio 2021 pe-

rustuu uudistetulle vastuualuejolle. Vastuualueet ovat perusturvapalveluiden hallinto, terveydenhuollon palvelut, perhe- ja sosiaalipalvelut ja hoito- ja hoivatyön palvelut.

Vuonna 2021 perusturvapalvelualueen yhteinen painopiste on tiedolla johtamisen kehittäminen. Kasuvat palvelun- ja määrärahatarpeet edellyttävät entistä tarkempaa talouden ja toiminnan suunnittelua ja seurantaa ja prosessien kehittämistä vastuualueiden välillä ja sisällä. Myös yhteistyötä muiden palvelualueiden kanssa kehitetään ja syvennetään.

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävä kehitys

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Selvitetään ekologisempien autojen käyttöönottomahdollisuudet	Selvityksen perusteella tehdään johtopäätökset käyttöönottovaihtoehdoista	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Perusturvapalveluiden hallinto

sosiaali- ja terveysjohtaja Tarja Soukko

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	-787 500	-801 300	-984 200
Tulot	100		
Netto	-787 400	-801 300	-984 200

Perusturvapalveluiden hallinto vastaa palvelualueen johtamisesta, toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoinnista, perusturvalautakunnan ja jaoston työskentelystä sekä muista hallinnon ja talouden tehtävistä.

Määrärahavaroja ja muutostietoja

Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska rakennetta ja sisältöä on muutettu talousarvioon 2021.

Terveydenhuollon palvelut

ylilääkäri Tuomas Parmanen

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	-18 503 400	-18 160 200	-18 787 800
Tulot	1 362 600	1 671 800	1 422 800
Netto	-17 140 800	-16 488 400	-17 365 000

Toiminta

Terveydenhuollon palveluihin kuuluvat avosairaanhoido, suun terveydenhuolto, päihde- ja mielenterveyspalvelut ja erikoissairaanhoido.

Avosairaanhoido tuottaa polikliiniset lääkäri- ja hoitajavastaanottopalvelut mukaan lukien kuvantamisen ja fysioterapiapalvelut. Suun terveydenhuolto tuottaa väestön ennaltaehkäisevät ja sairaudenhoidolliset suun terveydenhuollon palvelut. Päihde- ja mielenterveyspalveluihin sisältyvät avohoidolliset psykiatrisen- ja päihdesairaanhoidajan palvelut, päihdesairauksien hoidolliset katkaisuhoidot ja laitostuntoutukset sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut.

Erikoissairaanhoido sisältyy julkinen erikoissairaanhoido, josta suurin osa hankitaan Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä. Erikoissairaanhoido ovat myös peruserikoissairaanhoido ja erikoissairauksien hoidolliset yksityiset tutkimukset, joita hankinta pääosin palvelusetelillä.

Vuoden 2021 keskeisenä painopisteenä on uuteen organisaatiomalliin perustuva asiakaslähtöisten ja palvelutarpeen mukaisten prosessien uudistaminen ja kehittäminen. Poliklinikan remontin myötä palveluprosesseja uudistetaan ja digitaalisia palveluita kehitetään ja otetaan käyttöön, esimerkiksi itseilmoittautuminen. Oman geriatrin johdolla muistipoliklinikan katoiminta on käynnistetty loppuvuonna 2020 ja sen kehittämistä jatketaan.

Terveydenhuollon palvelut ovat mukana PirSOTE -hankkeissa erityisesti perusterveydenhuollon avovastaanotto toiminnan ja kuntoutuksen uudistamisessa ja digitalisaatiossa. Tähän kehitystyöhön on sidottu osa yhden lääkärin työpanoksesta. Päihde- ja mielenterveyspalveluissa tavoitteena on matalan kynnyksen avohoidon ja mielenterveysasumispalveluiden vahvistaminen ja kehittäminen. Painopistettä on tavoitteena siirtää raskaista palveluista kevyempiin kehittämällä mielenterveyskuntoutujien asumispalveluita Kotorinteen alueelle.

Määrärahavaroja ja muutostietoja

Terveydenhuollon palveluissa suurin kasvu on erikoissairauksien hoidon menoissa (460.000 euroa). Talousarviossa on varauduttu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hintojen korotuksiin vuodelle 2021, talousarvio ei sisällä varautumista kysynnän kasvuun. Tehokkailla ja vaikuttavilla perusterveydenhuollon palveluilla pyritään hallitsemaan erikoissairauksien kasvavia menoja. Peruserikoissairauksien hoidon palveluja hankitaan myös palvelusetelituottajilta.

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen tarve on kasvanut ja menot kasvavat. Matalan kynnyksen palveluiden organisoinnilla ja ehkäisevään päihdehoitoon panostamalla pyritään vaikuttamaan päihde- ja mielenterveysongelmien varhaiseen puuttumiseen.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kiireettömään hoitoon pääsy lääkärille	80 % potilaista pääsee lääkärille alle 14 vuorokaudessa (tarkastelujaksona koko vuosi)	raportoidaan osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksessä
Kiireettömään hoitoon pääsy hammaslääkärille	80 % potilaista pääsee hammaslääkärille alle 3 kuukaudessa (tarkastelujaksona koko vuosi)	raportoidaan osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksessä
Akuuttihoidon palveluprosessien kehittäminen	Akuuttipotilaista vähintään 50 % käyttää itseilmoittautumista	raportoidaan osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksessä

Perhe- ja sosiaalipalvelut

sosiaalityön päällikkö Taija Jokimaa-Frusti

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	-8 654 300	-9 354 500	-10 321 200
Tulot	2 745 500	2 695 600	3 347 200
Netto	-5 908 800	-6 658 900	-6 974 000

Perhe- ja sosiaalipalveluihin kuuluvat terveydenhoidon palvelut, lapsiperheiden ja aikuisten sosiaalipalvelut, vammaispalvelut ja työllisyyspalvelut, jotka vastaavat toimintojensa lakisääteisistä tehtävistä.

Terveydenhoidon palvelut tuottavat terveyttä edistäviä ja sairauksia ehkäiseviä palveluita kaikenikäisille kuntalaisille osana perhekeskusverkostopalvelua. Terveydenhoidon palveluja ovat mm. neuvolapalvelut ja koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto. Lapsiperheiden sosiaalipalveluihin kuuluvat lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityö, perheoikeudelliset palvelut, perhetyö, perheneuvola- ja puheterapiapalvelut. Aikuisten sosiaalipalveluihin kuuluu aikuisasiakkaiden sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut. Osa sosiaalipalveluita on myös maahanmuuttajien Hybridi-yksikön sosiaalityö.

Vammaispalveluissa järjestetään palvelut vammaispalvelulain, kehitysvammalain ja omaishoidon tuesta annetun lain perusteella. Omana toimintana järjestetään kaikille vammaisille tarkoitettua palveluohjausta ja sosiaalityön palvelua sekä kehitysvammaisille päivätöitä ja asumispalveluita. Muita palveluita ovat mm. henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut, asunnon muutostyöt, palveluasuminen ja alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki.

Työllisyyspalvelut käsittävät työllistämistä edistävät työvalmennusyksiköt, nuorten starttipajan, etsivän nuorisotyön ja kierrätyskeskuksen. Työllisyyspalveluiden palveluja ovat työ-, yksilö- ja ryhmävalmennus, palveluohjaus, työkykyneuvonta ja työllistämistoiminta.

Koko vastuualueen toiminnan painopisteet vuonna 2021 ovat kuntalaisten tarpeeseen vastaavien lähipalveluiden turvaaminen ja valmistautuminen tulevaan Sote-muutokseen. Lisäksi tavoitteena on kehittää uuden organisaatiomallin mukaisesti asiakaslähtöisiä ja palvelutarpeeseen vastaavia prosesseja.

Lapsiperheiden ja aikuisten sosiaalipalveluissa kehitystyötä tehdään PirSOTE:n hankkeiden mukaisesti; sosiaalihuollon toiminnallinen muutos ja lapsi- ja perhepalveluiden toiminnallinen muutos. Maakunnallisiin muutoshankkeisiin resursoidaan hankerahoituksella yksi sosiaalityöntekijä.

Työllisyyspalveluissa toiminnan painopiste on työllisyyden kuntakokeilussa. Sen tavoitteena on entistä paremmin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda ratkaisuja osaavaan työvoiman saatavuuteen. Kokeilussa kunnan vastuulle siirtyy asiakasryhmiä, jotka aiemmin ovat olleet TE-toimiston palveluiden piirissä.

Vammaispalveluissa jatketaan maakunnallista yhteistoimintaa esimerkiksi Pirkanmaan maakunnallisen omais- ja perhehoidon ja henkilökohtaisen avun keskuksen toiminnan kautta. Lisäksi tavoitteena on kehitysvammaisten asumispalveluiden kehittäminen.

Määrärahavaroja ja muutostietoja

Työllisyyspalveluissa yleisen työttömyystilanteen takia työmarkkinatuen kuntaosuuden määrärahaan on varattu 380 000 euroa.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia perhe- ja sosiaalipalveluiden kehittämiseen lisätään	Vuonna 2021 järjestetään vähintään 1 asukasilta, jonka avulla kuullaan kuntalaisten toiveita palveluiden kehittämisestä	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat elinkeinopalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Työllisyyden kuntakokeilussa luodaan sujuvat asiakasprosessit koko kunnan palveluprosessia hyödyntämällä	Työllisyyden kuntakokeilun asiakkaiden määrällinen ohjautuminen koulutukseen, työhön tai muihin työllistymistä edistäviin palveluihin	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä

Hoito- ja hoivatyön palvelut

hoitotyön päällikkö

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	-12 834 800	-13 496 000	-14 160 500
Tulot	3 460 800	3 553 300	3 657 100
Netto	-9 374 000	-9 942 700	-10 503 300

Hoito- ja hoivatyön palveluihin kuuluvat kotihoito, asumispalvelut, terveyskeskussairaala ja täydentävät palvelut.

Kotihoidon palvelut muodostuvat kotiin annettavista hoiva-, hoito- ja kotikuntoutuspalveluista, tukipalveluista, päiväkeskustoiminnasta ja omaishoidon tuesta.

Asumispalvelut vastaa tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen palveluista. Asumispalveluita tuotetaan kunnan omana toimintana kahdessa yksikössä ja ostopalveluna yksityisten palveluntuottajien yksiköissä.

Terveyskeskussairaalan osastojen tehtävänä on tarjota perusterveydenhuollon sairaalatasoista hoitoa ja kuntoutusta. Dialyysiyksikössä hoidetaan erikoissairaanhoidon palveluna munuaissairaita potilaita. Hämeenkyröläisten potilaiden lisäksi palvelua käyttävät myös muiden kuntien asukkaat.

Täydentävät palvelut tuottavat laitoshuollon, puhtaanapidon, välinehuollon ja keskusvaraston ja hoitotarvikejakelun palvelut.

Hoito- ja hoivatyön vastuualueen tavoitteena on tukea ja edistää kuntalaisten hyvinvointia ja kotona asumisen mahdollisuuksia. Ikääntyneiden lukumäärän kasvaessa palveluiden tarve lisääntyy.

Talousarviovuoden aikana vastuualueella kuvataan kotihoidon, terveyskeskussairaalan ja asumisyksiköiden välinen toimintaprosessi ja luodaan malli, jonka avulla kyetään hillitsemään ikääntyneiden palvelutarpeesta johtuvaa menojen kasvua. Toimiva hoitoon pääsy erikoissairaanhoidosta terveyskeskussairaalan varmistetaan jatkossakin.

Tavoitteena on palveluasumisen ostopalvelujen vähentäminen ja kunnan omien tehostetun palveluasumisen paikkojen tehokas käyttöaste. Vastuualueen yhteisellä kehittämistyöllä pyritään hillitsemään ikääntyneiden asumispalveluiden lisääntyvää ympärivuorokautisen hoivan tarvetta ja siihen liittyvien kustannusten kasvua. Osana kehittämisprosessia kartoitetaan Veteraanitalon tilojen hyödyntäminen ikääntyneiden asumispaikkojen lisäämiseksi.

Ennaltaehkäisevillä palveluilla tuetaan ikääntyvää väestöä löytämään palvelutarpeen mukainen palvelu ajoissa. Palveluiden painopistettä pyritään siirtämään ikääntyneiden kotihoiton tehokkaaseen käyttöön ja näissä palveluissa hyödynnetään hyvinvointiteknologiaa ja etähoivaa (kuvapuhelin/-tabletti).

Hoito- ja hoivatyön palvelut ovat mukana PirSOTE hankkeissa. Niissä selvitetään ja kehi-

tetään alueellisesti mm. kotihoidon yöaikaisen hoidon järjestämistä ja kotisairaalan toimintamalleja. Yhtenä osa-alueena on ikäihmisten kotikuntoutuksen kehittäminen. Hoito- ja hoivatyön palveluiden järjestämisessä hyödynnetään PirSOTE hankkeen mukaisia digitaalisia ratkaisuja ja hyvinvointiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Asiakkaiden osallisuutta tukevat teknologiset ratkaisut tuovat hoito- ja hoivatyöhön nykyaikaisia vaihtoehtoja arjen hoitotyön toteuttamisen tueksi.

Kotihoidossa ja asumispalveluissa vahvistetaan RAI-järjestelmän käyttöä asiakkaan kokonaistilanteen arvioinnissa, hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunnitelman laatimisessa sekä johtamisen ja päätöksenteon välineenä. Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) annetun lain mukaan kunnilla on velvollisuus käyttää iäkkään henkilön palvelutarpeiden ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-arviointivälineistöä, joka on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö. Sen avulla voidaan kartoittaa kokonaisvaltaisesti asiakkaiden tarpeet.

Terveyskeskussairaalassa on aloitettu syksyllä 2020 geriatrijohtoinen muistipoliklinikkatoiminta yhteistyössä poliklinikan ja muistihoitajan kanssa. Muistipoliklinikan toimintaa kehitetään edelleen moniammatillisena yhteistyönä.

Määräraharavauksia ja muutostietoja

Ikääntyneiden asumispalveluissa palvelutarpeen kasvusta johtuva nettomenojen lisäys on n. 350 000 euroa.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Hoito- ja hoivatyön vastuualueen asumispalveluiden prosessin arviointi	Palvelutarpeen arviointiprosessi kotihoidon, osastojen ja asumisyksiköiden kesken on kuvattu ja käytössä on toimintamalli, joka tukee väestökehityksen mukaisia palveluratkaisuja	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä
Hyödynnetään monipuolisesti osallisuutta tukevia digitaalisia ratkaisuja ja hyvinvointiteknologiaa	Säännöllisistä kotihoidon käynneistä 3 % toteutetaan etähoiva-käynteinä	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä
Akuuttiosaston keskimääräinen hoitajakson pituus lyhenee	80 %:lla potilaista hoitajakson pituus akuuttiosastolla on enintään 7 vrk	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Ikääntyneiden vajaaravitsemuksen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy osana toimintakykyarviointia (Rai)	Ravitsemuksen arviointi ja seuranta on toteutettu 90 %:lla kotihoidon säännöllisen palvelun ja asumispalveluiden asiakkaista	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävä kehitys

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kotiaterioiden pakkausmuovien määrä vähenee	Kotiaterioiden muovinen pakkausmateriaali on korvattu ekologisella vaihtoehdolla	raportoidaan osavuosisaksuissa ja tilinpäätöksessä

Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja sivistysjohtaja Kimmo Levänen
Lautakunta sivistyslautakunta

Sivistyspalvelut yhteensä

	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	22 101 800	22 520 900	23 132 800
Tulot	1 342 400	1 071 000	1 080 900
Netto	20 759 400	21 449 900	22 051 900

Sivistyspalvelut tarjoavat palveluita kunnan strategian avaintavoitteiden mukaisesti. Koko palvelualueella toteutetaan laajan hyvinvointikertomuksen painopisteitä, kuten turvallisuus, liikunta ja ravitsemus. Hankerahoitusta hyödynnetään aktiivisesti palvelualueella.

Lautakunta huolehtii seuraavien palveluiden järjestämisestä ja niiden kehittämisestä:

- varhaiskasvatuspalvelut
- esi- ja perusopetuspalvelut
- lukiokoulutuspalvelut
- elämänlaatupalvelut

Muutoksia palvelualueella:

Esi- ja perusopetus

- Suomen malli harrastustoimintaan
- Oppimisen tuen haasteet

Lukiokoulutus

- Uusi lukion opetussuunnitelma
- Oppivelvollisuuslaki

Varhaiskasvatus

- Subjektiiivinen oikeus ja uusi mitoitus 1.8.2020 alkaen
- Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu 20 h/vko jatkuu 31.7.2021 saakka
- Hankerahoituksella palkattu varhaiskasvatuksen resurssiopettaja vuodelle 2021

Elämänlaatupalvelut

- Harrastustakuusuunnitelman toteuttaminen

Koko palvelualueen yhteinen tavoite:

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Yhteistyö nivelvaiheissa: koti-vaka-esiopetus-perusopetus-alakoulu-yläkoulutoinen aste/lukio. Harrastustoiminta ja vapaa sivistystyö	Yhteiset koulutuspäivät 2 kpl/vuosi	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä

Hallinto- ja toimistopalvelut

sivistysjohtaja Kimmo Levänen

	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	398 400	386 100	395 100
Tulot	300	0	0
Netto	398 700	386 10	395 100

Hallintopalvelut vastaa toimialan yhteisten asioiden (hallinto-, talous- ja toimistopalvelut) hoidosta, tehtävien koordinoinnista sekä lautakuntatyöskentelystä. Sivistyslautakunnan on arvioitu kokoontuvan 10 kertaa.

Osavastuualueella Ammatillinen koulutus on vain määrärahavaraus vuoden 2001 alusta puretun Itä-Satakunnan ammatillisen koulutuskuntayhtymän aikaisiin eläkemenoperusteisiin eläkemaksuihin.

Toisen asteen sijaintipaikan mukaisesti määräytyvien oppilashuoltopalvelujen kulut on varattu hallintopalvelujen määrärahaan.

Varhaiskasvatus

varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen

	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	6 507 700	6 655 600	6 790 800
Tulot	664 500	484 900	494 800
Netto	5 843 200	6 170 700	6 296 000

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää ja kehittää osa- ja kokopäiväistä varhaiskasvatusta, vuorohoitoa, tilapäistä varhaiskasvatusta sekä järjestää lapsen tarvetta vastaava kasvun ja oppimisen tuki jokaisessa hoitomuodossa. Resurssien puitteissa järjestetään ja kehitetään myös avoimia palveluita perheohjauksen toimintana. Kunta järjestää varhaiskasvatusta myös palvelusetelillä. Hämeenkyrön kunnan hyväksymiä palvelusetelituottajia on yhdeksän.

Varhaiskasvatusyksiköt

- Kirkonkylän päiväkoti
- Heinijärven päiväkoti
- Sasin päiväkoti
- neljä kotona työskentelevää perhepäivähoitajaa

Lapsimäärät 20.9.2020:

Päiväkodit: 296, joista esiopetusta täydentävässä 1 lapsi pelkästään varhaiskasvatuksen palvelussa.

Perhepäivähoito: 11

kunnallinen yhteensä: 307

Ostopalvelut: 6

Palveluseteli: 86

Kerhot: ei alkanut vielä syyskuussa. (1.10. alkaen 8 lasta).

Kaikki yhteensä: 399

Varhaiskasvatuksen toiminta pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, kuntastrategiaan, hyvinvointikertomuksen painopisteisiin ja varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaan. Uusi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa myös merkittävästi varhaiskasvatuksen toimintaa. Varhaiskasvatuksessa painopisteinä 2021 on tunne- ja vuorovaikutustaidot, leikki, Nepsy –osaamisen hyödyntäminen ja lisääminen sekä ict-laitteiden laajempi opetusikäyttö. Henkilöstön työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Vuonna 2021 henkilöstön sisäinen sekä ulkoinen täydennyskoulutus toteutetaan enimmäkseen sähköisesti.

Kehittämishankkeet ja -toimet

- Hämeenkyrö on mukana 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilussa 1.8.2020-31.7.2021.
- Kehitetään rekrytointikäytäntöjä osaavan henkilöstön saamiseksi.
- Varhaiskasvatus on mukana Hämeenkyrön perheiden palvelujen kehittämistyön verkostossa.
- Sähköisten viestintäkanavien ja vuorovaikutuskanavien hyödyntäminen toimintaa kehitettäessä. Pedagogisessa dokumentoinnissa hyödynnetään opetuskäytössä olevia mobiililaitteita.
- Kehitetään arviointimenetelmiä

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus €	Omarahoitusosuus €	Käyttöaika
5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen 20 h/vko kokeilu	Opetus- ja kulttuuri-ministeriö	38 030	9 969	31.7.2021
Varhaiskasvatuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutuksen tasoittamiseksi lukuvuodelle 2020-2021	Opetus- ja kulttuuri-ministeriö	20 000	1 052	31.7.2021
Lapsiperheet liikkuviksi	Aluehallintovirasto	3 000	3 000	31.3.2021
Varhaiskasvatuksen tas-arvoa edistävät toimenpiteet ja laadun kehittäminen	Opetus- ja kulttuuri-ministeriö	25 000	6 250	31.12.2021

Määrärahavaroja ja muutostietoja

1.9.2018 voimaan tullut varhaiskasvatustaloussuunnitelma muuttaa varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksia sekä lisää varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien määrää varhaiskasvatuksessa vuoteen 2030 mennessä. Siirtymäajan puitteissa muutetaan vapautuvat varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssit varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi, jotta riittävä määrä lain edellyttämää henkilöstöä saadaan vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2021 muutetaan kaksi lastenhoitajan vakanssia varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi.

1.8.2020 voimaan tulleet lakimuutokset henkilöstön ja lasten suhdeluvusta sekä subjektiivisesta varhaiskasvatusoikeudesta kasvattavat henkilöstökustannuksia.

Palvelusetelin käyttäjien määrä on vakiintunut n. 20 % tasolle.

Teknologiakasvatukseen lisätään opetuslaitteiden määrää lähinnä leasing –ratkaisulla.

Neuropsykiatrinen valmentaja –koulutuksen käyneistä kootaan koko kunnan sisällä verkosto ja osaamista hyödynnetään laajasti. Varhaiskasvatuksessa koulutetut Nepsy –valmentajat sijoittuvat ryhmiin, joissa vastaavaa tukea tarvitaan. Koulutetaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä Nepsy –asioihin myös sisäisesti ja lyhyemmillä ulkoisilla verkkokoulutuksilla.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Perhemyönteisellä toiminnalla ja viestinnällä tyytyväiset asiakkaat	Asiakastyytyväisyys asteikolla 1-5 tasolla 4,2 / kyselyt	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätöksessä

Esi- ja perusopetus

Koulut ja niiden rehtorit

Heinijärvi Riikka Sirkka
 Kirkonkylä Timo Mäkelä
 Kyröskoski Kalle Nuoranne
 Mahnala Annukka Alppi
 Yhteiskoulu Merja Heinäaho

	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	12 388 000	12 603 900	13 015 400
Tulot	474 000	340 500	340 500
Netto	11 914 000	12 263 400	12 674 900

Vastuualueelle kuuluu neljä vuosiluokkien 0-6 koulua ja yksi yläkoulu.

Esi- ja perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat hankemenot, esiopetuksen menot, koulukohtaiset menot, muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot ja lastensuojelulain perusteella laskutettavat koulutuksen menot) ja koululaisten iltapäivätoiminnan menot. Vastuualueelle sisältyvät myös psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Esi- ja perusopetuksen järjestäminen on sivistyspalveluiden ydintehtävä.

Opetusta järjestetään lähiopetuksena pääosin yleisopetuksen tavoitteiden mukaisesti sekä osittain henkilökohtaisten oppimissuunnitelmien (HOJKS) tavoitteiden mukaisin erityisin opetusjärjestelyin. Vaativamman oppimisen ja koulunkäynnin tuen palvelut ostetaan muista kunnista tai muilta koulutuksen järjestäjiltä.

Oppimisen ja koulunkäynnin (erityisen) tuen palvelut:

- osa-aikainen erityisopetus: kaikki koulut
- luokkamuotoinen erityisopetus (pienluokat):
- Kirkonkylän (0-6)
- Kyröskosken koulut (3-6)
- Yhteiskoulu (7-9), Jopo (8-9)
- Mahnala (3-6, kota)
- Kyröskartano (7-9, lastensuojelulaitos)

Osa-aikaista, tehostettua ja erityistä tukea saavat oppilaat 20.9.2020:

Osa-aikainen 2019-2020	33 %
Tehostettu	9,8 %
Erytyinen	11,3 %

Tehostetun tuen tarve on jatkanut laskuaan ja on valtakunnallisesti (11,6 %/2019) vertailtuna alhaisempi. Erytyisen tuen tarve on jatkanut nousuaan ja valtakunnallisiin (8,5 %/2019) lukuihin verrattuna selkeästi korkeampi. Erytyistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvuun vaikuttaa entistä varhemmin tapahtuva tuen tarpeen arviointi sekä oppilaiden oppimisen säännöllinen seuranta testeillä. Lukuihin voi vaikuttaa myös se, että noin 15 oppilasta vuosittain opiskelee tuen tarpeensa takia oman kunnan ulkopuolella. Lukuja nostavat myös osittain Kyröskartanon ja Hämeenkyrön hybridiyksikön oppilaat, jotka ovat

pääosin muista kunnista Hämeenkyröön sijoitettuja sekä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Osa-aikaisen erityisopetuksen selkeä tilastollinen nousu selittyy samanaikaisopetuksen lisääntymisenä varsinkin Mahnalan koulussa ja Mahnalan koulusta puuttuvan toisen pienluokan vuoksi. Luku on selkeästi suurempi kuin valtakunnallisesti (22 %/2019).

Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville ja sitä toteutetaan yhdessä huoltajien kanssa.

Kuraattori

Kuraattori auttaa oppilaita, joilla on vaikeuksia koulunkäynnissä tai ihmissuhteissaan tai omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä ongelmia tai pulmatilanteita. Kuraattorin tehtäväkuvaan kuuluu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja toiminnan tukeminen sekä kotien ja koulun yhteistyön tukeminen.

Koulupsykologi

Koulupsykologin työhön kuuluu oppilaan oppimisvalmiuksien, erilaisten koulunkäyntivaikeuksien ja psyykkisen tilanteen arviointia, sekä tukitoimien suunnittelua yhdessä oppilaan, vanhempien, opettajien ja mahdollisesti muiden yhteistyötahojen kanssa. Tarvittaessa koulupsykologi voi ohjata oppilaan jatkotutkimuksiin tai muun hoidon pariin.

Alakouluilla järjestetään 1.–2. luokkalaisille aamu- ja iltapäivätoimintaa ja esiopetusta täydentävää aamu- ja iltapäivätoimintaa samoissa ryhmissä. Sivistyslautakunta on päättänyt toiminnan maksuista. Esiopetusta täydentävää toimintaa järjestetään myös koulujen lomaaikoina.

Koululaisten kesätoiminta 6.-24.6.2021

Kehittämishankkeet ja kehittämistoimet

- Lukuvuonna 2020-2021 käynnissä olevat hankkeet, joihin on saatu ulkopuolista tulorahoitusta.

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus €	Omarahoitusosuus €	Käyttöaika
Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen	Opetushallitus	16 000	6 858	31.12.2021
Esi- ja perusopetuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen	Opetus- ja kulttuuriministeriö	43 920	2 311	31.7.2021
Lukutaito-hanke (yhteinen kirjaston ja perusopetuksen kanssa)	Opetus- ja kulttuuriministeriö	17 000	1 800	31.7.2022
Erasmus + (Kirkonkylän koulun Erasmus+ Täydennyskoulutus 2)	EU, Opetushallitus	16 048		31.8.2021 asti
Yhteispeli-hanke, lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä mielenterveyden tukemiseksi	Opetushallitus			31.12.2021 asti
Erasmus + (Kansainvälinen oppilasliikkuvuus)	EU, Opetushallitus	32 944		31.8.2021 asti

Kouluilla on paljon myös omaa kehittämistoimintaa, esim. Vihreä lippu - kestävän kehityksen ohjelma ja yläkoulun sekä Kurjenmäkikodin yhteistyö.

Kaikki koulut ovat osaltaan mukana kunnan yleisissä ohjelmissa ja hankkeissa.

Palvelujen ostot: Ulkoiset palvelut

- Opetuspalvelut

Esi- ja perusopetuspalveluita ostetaan kuntien välisillä sopimuksilla muualta, mikäli oppilaan äidinkieli on ruotsi tai mikäli oppilas tarvitsee sellaisia tukipalveluita oppimisensa tueksi, ettei niitä omassa kunnassa järjestetä. Kunta myös maksaa toiselle kunnalle kotikuntakorvausta, mikäli sen alueella asuva oppilas käy esi- tai perusopetuksessa toisen kunnan alueella. Nämä maksut ja tulot perustuvat kotikuntakorvauslakiin, eivätkä ole kuntien kesken sovittavissa.

- Oppilaskuljetuspalvelut

Kuljetuspalveluja ostettiin 1 335 000 eurolla vuonna 2019. Uudet kuljetussopimukset otettiin käyttöön 2019 syyslukukauden alussa.

Palvelujen ostot: Sisäiset palvelut

- Oppilasruokailupalvelut

Ruokapalvelut ostetaan tekniseltä palvelualueelta.

- Tilavuokrat

Esi- ja perusopetuksen käytössä oleviin tiloihin kului vuonna 2019 2 228 900 euroa. Palvelut järjestää tekninen palvelualue.

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2019	20.9.2020	Muutos
Esioppilaat	126	149	+23
1-6 vuosiluokat	765	754	-11
7-9 vuosiluokat	390	376	-14
Oppilasmäärä yhteensä	1 281	1 279	-2

Vieraskuntalaisia oppilaita on yhteensä 29.

Kuljetusoppilaiden määrä	20.9.2019	20.9.2020	Muutos
Esioppilaat	48	63	+15
1-6 vuosiluokat	285	275	-10
7-9 vuosiluokat	150	152	+2
Oppilasmäärä yhteensä	483	490	+7

Muutostiedot ja määrärahavaraukset

Tuntikehys

Valtioneuvoston asettama vähimmäistuntimäärä on 222 tuntia. Perusopetuksen lukuvuodella 2020-2021 voimassa oleva tuntijako on 226 tuntia.

Henkilöstö

Henkilöstörekrytoinnin pohjana on vakanssijärjestelmä. Vastuualueiden johtajat tekevät päätökset ohjaaja- ja muusta henkilöstötarpeesta talousarvion puitteissa. Eläköitymisten takia avautuvien vakanssien täyttö harkitaan tapauskohtaisesti erikseen.

Opetusryhmät

Lukuvuonna 2020 -2021 perusopetuksen perusopetusryhmien määrä pysyy edelliseen lukuvuoteen verrattuna ennallaan.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Perusopetuksen oppimista tukevat ryhmäkoot	Perusopetuksen ryhmien keskiarvokoko, tavoitekoko enintään 20 oppilasta yleisopetuksen ryhmässä, pienryhmissä 10 oppilasta	raportoidaan osavuosisikatsauksissa ja tilinpäätöksessä

Lukiokoulutus

rehtori Merja Heinäaho

	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	1 079 000	1 101 900	1 107 300
Tulot	6 900	9 000	9 000
Netto	1 072 100	1 092 900	1 098 300

F.E. Sillanpään lukion tehtävänä on järjestää laadukasta lukiokoulutusta lähialueen nuorille. Lukio toimii vuonna 2011 saneeratuissa kiinteistöissä samoissa tiloissa Yhteiskoulun kanssa. Lukiossa on 7 lehtoria, 1 yhteinen lehtori perusopetuksen kanssa ja 1 sivutoiminen tuntiopettaja. Tuntiopettajista 12 on yhteisiä Yhteiskoulun kanssa.

Peruskoulun päättäneistä Yhteiskoulun oppilaista noin 20 % hakeutui omaan lukioon. Syksyllä 2020 lukion ensimmäisen luokan aloitti 49 opiskelijaa, joista 30 tuli Yhteiskoulusta. Lukioon tuli opiskelijoita myös naapurikunnista Ikaalisista (5), Sastamalasta (7), Tampereelta (2) ja Ylöjärveltä (5).

F.E. Sillanpään lukio on verkostoitunut Tampereen seutulukioiden kanssa. Tämä mahdollistaa osaamisen, ideoiden ja kokemusten jakamisen. Tänä lukuvuonna keskitymme erityisesti uuden opetus suunnitelman valmisteluun.

Yhteistyö jatkuu Ikaalisten lukion kanssa mm. opinto-ohjauksessa yhdessä toteutettujen opilaitostutustumisten merkeissä. Teemaopintoja kehitetään yhteissuunnittelun avulla. Myös tutorien koulutus toteutettiin syksyllä 2020 yhteistyössä Ikaalisten lukion ja Ikaalisten kauppaopilaitoksen kanssa.

Psykologian, filosofian ja ohjelmoinnin opetuksessa tehdään yhteistyötä myös Jyväskylän Yliopiston Avoimen Yliopiston yksikön kanssa. Fysiikassa ja teemaopinnoissa (Työpolku) opiskelijamme vierailevat Tampereen yliopistossa ja Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemiassa. Turun yliopiston kanssa teemme yhteistyötä Opintokamu -kurssin muodossa. Opintokamusta löytyy työkaluja ryhmäyttämiseen sekä hyväksyvän ja turvallisen ilmapiirin luomiseen.

Kehittämishankkeet ja -toimet

- F.E. Sillanpään lukiossa panostetaan hyvinvointiin ja viihtyvyyteen. Tukea on tarjolla ja mahdollista saada nopeastikin. Lukiolaisten tukena on opettajien lisäksi terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, kuraattori, koulupsykologi ja päihdesairaanhoitaja. Lukiolle nimettiin hyvinvointivastaavat, jotka toimivat läheisessä yhteistyössä opiskelijakunnan hallituksen kanssa.
- F.E. Sillanpään lukiossa opiskelijat auttavat uusia opiskelijoita tutor-toiminnan kautta. Tutor on toisen vuoden opiskelija, joka on saanut tehtävänsä koulutuksen. Opiskelijatutorit toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien kanssa. He opastavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukion käytännöissä ja kurssien valinnoissa sekä perehdyttävät koulun kulttuuriin. Tutoreiden tärkeä tehtävä on uusien opiskelijoiden tutustuttaminen toisiinsa.
- Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön näkyy lukion valinnoissa ja toimintatavoissa. Hämeenkyrön kuntastrategian mukaisesti lukion strateginen päämäärä on hyvinvoiva hämeenkyröläinen. Lukiossa näkyy vahvasti yhteisöllisyys ja FESONJES-henki. Nuorilla on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa ja kehittää.

- F.E. Sillanpään lukiossa on tarjolla teemaopintona Työpolku -kurssi, joka on paikallisten yrittäjien kanssa toteutettu hanke. Työpolku on kokonaisuus, joka tukee työllistymiseen vaadittavia taitoja ja tarjoaa oppijoille mahdollisuuden osoittaa osaamisensa lopulta työharjoittelun kautta yrittäjien tarjoamissa työtehtävissä. Onnistuneen työharjoittelujakson päätavoite on työllistää nuoret kesätöihin.
- Työpolku luo kontakteja ja yhteyksiä. Lukion opiskelijoille luodaan perusta toimintamallille, jonka avulla voidaan paremmin toteuttaa lukioiden työelämäyhteistyötä ja varmistaa lukiolaisten mahdollisuus tutustua alueen yrityksiin ja yrittäjyyteen.
- Opetussuunnitelman uudistuminen lisää henkilökunnan koulutustarvetta sekä työvälneiden päivitystä.

Yhteistyö vanhainkodin kanssa

- Aloitteen vanhusyhteistyöstä teki aikanaan LC-Hämeenkyrö. Lukion opiskelijakunta sioutuu yhteistyöhön Siljankodin kanssa. Käytännössä työ tehdään vapaalla ajalla pitkänteisesti ja suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan. LC-Hämeenkyrö maksaa vanhusyhteistyöhön osallistuville tukirahan, joka maksetaan opiskelijakunnan hallituksen tilille ja näin koko opiskelijakunnan hyödyksi.

Hankkeet

FES liikkuu (1.8.20 - 30.6.2021) - koordinaattori Iina Salminen

- lukion liikuntatutorit
- toiminnallinen opetus lukiossa
- lukion liikuntapäivät - Eräjormat
- hyvinvointi ja ryhmäytyminen lukiossa

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2019	20.9.2020	Muutos
1 lk.	33	49	+16
2 lk.	62	31	-31
3 lk.	59	62	+3

Vieraskuntalaisia opiskelijoita on yhteensä v. 2020 44.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Koulutuksen päättävät saavat päättötodistuksen 3 vuodessa ja suorittavat ylioppilastutkinnon	Päättötodistus ja yo-tutkinto 100 %:lla koulutuksen päättävistä	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätök-sessä
Opiskelijat ovat hyvinvoivia ja viihtyvät oppilaitoksessa	Opiskelija- ja kurssipalaute, tavoitetaso 4 (1-5)	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätök-sessä
Hämeenkyrön lukio on vahva opiskeluvaihtoehto	80 % lukion valinneista va-litsee Hämeenkyrön lukion	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätök-sessä

Elämänlaatupalvelut

vastuualueen esimies Liisa Neronen

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	1 728 000	1 772 800	1 824 000
Tulot	196 600	236 600	236 600
Netto	1 531 400	1 536 800	1 587 400

Elämänlaatupalveluiden vastuualueelle kuuluvat osavastuualueet:

- kansalaisopisto
- kirjastopalvelut
- kulttuuri- ja museopalvelut
- liikuntapalvelut
- nuorisopalvelut
- Musiikkiopisto (ostopalveluna)

Elämänlaatupalvelut toteuttaa etenkin kuntastrategian avaintavoitetta Hyvinvoiva hämeenkyröläinen. Vastuualue tarjoaa edullisia harrastusmahdollisuuksia ja muita hyvinvointia ja elämänlaatua edistäviä palveluita. Elämänlaatupalvelujen tuottamia vetovoimatekijöitä ovat muun muassa kirjaston hyvät tilat ja aukioloajat, liikuntapalvelujen uudet investointikohteet ja taiteen perusopetusta tarjoava lasten kuvataidekoulu.

Elämänlaatua edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa harrastustakuusuunnitelman mukaisesti. Elämänlaatupalvelut tukee seuroja, yhdistyksiä ja yksittäisiä toimijoita jakamalla kohde- ja toiminta-avustuksia. Toimintoja suunnitellaan yhdessä mm. Seuraparlamentin ja yhdistysten kanssa. Nuorisopalvelujen kenttätoiminnassa yhteistyökumppaneita ovat mm. Etsivä nuorisotyö ja Yhteiskoulun oppilaskunta.

Elämänlaatupalvelujen toimintoja ja palveluja suunnitellaan, kehitetään ja toteutetaan koko vastuualueen yhteistyöllä. Kaikenikäisiä kuntalaisia aktivoidaan osallistumaan ja vaikuttamaan palveluihin, mutta erityisesti nuoret otetaan mukaan kehittämiseen muun muassa nuorisovaltuuston kautta. Matalan kynnyksen edullista toimintaa ovat kulttuuritilaisuudet ja

tapahtumat, digipajat ja muu digitaitoihin liittyvä neuvonta, lasten höntsäilykerhot, harraste-kerhot ja erilaiset liikuntamahdollisuudet.

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus €	Omarahoitusosuus €	Käyttöaika
Lukutaito-hanke (yhteinen alkuopetuksen ja perusopetuksen kanssa)	Opetus- ja kulttuuriministeriö	17 000	1 800	31.7.2022
Yhtä matkaa –hanke kouluissa tehtävään nuorisotyöhön	Opetus- ja kulttuuriministeriö	45 000		2.11.2020-1.11.2022

Palvelujen ostot

- laajan oppimäärän mukainen musiikin taiteen perusopetus ostetaan Pirkanmaan musiikkiopistolta
- Kirjastoauton kuljetus hankitaan ostopalveluna. Autossa on mukana virkailija pääkirjastolta
- erilaisia esiintyjä- ja tapahtumapalveluja
- latujen ja liikuntapaikkojen kunnossapitoa

Määrärahavaroja ja muutostietoja

- Nuorisopalvelujen kesätoimintaa jatketaan mahdollisuuksien mukaan.
- Nuorisovaltuuston omaan toimintaan on varattu nuorisopalvelujen määrärahasta 3 000 euroa
- Kansalaisopiston tavoitteena on järjestää riittävästi oppitunteja, jotta opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus pysyy nykyisellä tasolla
- Verkkokirjastopalvelut ja digitaalinen aineisto hankitaan yhteistyössä muiden PIKI-kirjastojen kanssa, Hämeenkyrön maksuosuus ja tilastoitu käyttö perustuu kunnan asukaslukuun
- liikuntapaikkojenhoitajan rekrytointi
- kirjastonhoitajan rekrytointi

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kuntalaiset ovat tyytyväisiä palveluihin	4 asteikolla 1-5. Kyselyt ja saatu palaute (kirjasto, liikuntapalvelut, kansalaisopisto, nuorisopalvelut)	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätök-sessä
Kuntalaiset käyttävät palveluja	Kasvanut käyttö vrt 2020, mitattavissa olevat käyttäjät (kirjaston käynnit, kansalaisopiston opiskelijat, ohjattuun liikuntaan osallistujat, nuorisotilalla kävijät)	raportoidaan osavuosisat-sauksissa ja tilinpäätök-sessä

Tekniset palvelut

Palvelujohtaja Ritva Asula-Myllynen

Lautakunnat tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

Teknisen palvelut (ilman vesihuoltolaitosta)

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	8 595 600	8 652 000	8 824 500
Tulot	8 962 800	9 413 900	9 565 000
Netto	+367 200	+761 900	+716 300

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Mahdollistetaan monipuolinen asuntojakauma keskusta-alueella	Käynnistyvään keskustan osayleiskaavaan varattu vuokra- ja omistusasumis-alueita, alue- ja asuntotyyppijakauman määrät	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Lisätään julkisten puisto- ja viheralueiden viihtyisyyttä	Viheraluesuunnitelma valmistunut ennen kesää ja toimenpiteitä käynnistetty (puskien poistoa, kukkaistutuksia mm.)	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Uudistetaan tekniset palvelut kokonaisvaltaisemmiksi elinympäristöpalveluiksi	Organisaatiouudistus toteutettu vaalien jälkeen johtamisjärjestelmätoimikunnan loppuraportin mukaisesti	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä
Päivitetään kunnan maapoliittiset tavoitteet ja toimintatavat	* maapoliittisen ohjelman päivittäminen käynnistetty * rakennusjärjestyksen päivittäminen käynnistetty * perehdytys kaavoituksesta toteutettu luottamushenkilöille vaalien jälkeen	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat elinkeinopalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Huomioidaan yritysten tilatarpeet	Kunnan tiloissa toimivien yritysten vuokrasopimukset päivitetty	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat asumispalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Lisätään kunnan vetovoimaa yritys- ja asuinpaikana	* Asiakaspalautekysely toteutettu kunnan yrityksille * Elinympäristökysely toteutettu kunnan asukkaille	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä
Lisätään kohtuuhintaista asumista	Uusi vuokra-asuntokohde käynnistetty yksityisen toimijan kanssa	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Parannetaan rakennetun omaisuuden johtamista a. kiinteistöjen osalta b. vesihuoltoverkostojen osalta	a) Kunnan palvelurakennusten korjausvelkalaskenta käynnistetty b) Vesihuoltoverkostojen karttapohjainen verkkotietojärjestelmän valmiusaste 100 %	raportoidaan osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksessä

Hallinto- ja toimistopalvelut

toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	314 400	347 100	414 100
Tulot	276 800	299 200	300 000
Netto	37 600	47 900	114 100

Toiminta

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa:

- toimistopalvelut teknisille palveluille ja vesihuoltolaitokselle
- teknisen lautakunnan ja ympäristölautakunnan sihteerin tehtävät ja asioiden valmistelu
- teknisen lautakunnan esittelijän tehtävät

Määräraharavauksia ja muutostietoja

Määrärahat on varattu toimistosihteerien (3), toimistopäällikön ja teknisen johtajan palkkukseen sekä teknisen lautakunnan kuluihin.

Kustannuksia jaetaan muille vastuualueille 292 998 euroa.

Kiinteistötoimi

kiinteistöpäällikkö Harri Jääskeläinen

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	3 429 600	3 439 000	3 494 700
Tulot	6 278 300	6 589 500	6 704 300
Netto	+2 848 700	+3 150 500	+3 209 700

Toiminta

Kiinteistötoimen vastuualueelle kuuluvat:

- tilapalvelut
- kunnan toimitilojen kiinteistöjen piha-alueet
- metsät, pellot ja muut maa-alueet

Vastuualueelle kuuluvat kunnan omistamien rakennusten hoito ja vuosikunnossapito sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoito. Tekninen lautakunta vahvistaa vuosittain sisäiset vuokrat. Kiinteistötoimi vastaa kunnan toimintoihin tarvittavien tilojen vuokraamisesta sekä vuokratiilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa. Kiinteistötoimi toteuttaa kunnan talonrakennushankkeet.

Määrärahavaroja ja muutostietoja

- tekniikkatalon purkamiseen varattu määrärahaa 150 000 euroa

Siivous- ja ruokapalvelut

ruokapalvelupäällikkö Jennileena Kamppari

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	2 889 943	2 840 600	2 765 200
Tulot	2 041 500	2 188 800	2 242 800
Netto	854 000	651 800	522 400

Ruokapalvelut tuottaa ravitsemussuositusten mukaista, laadukasta ja kustannustehokkaasti tuotettua ateriapalvelua kunnan muille yksiköille. Sillan ja terveystieteiden keittiöt toimivat keskuskeittiöinä ja muut keittiöt palvelukeittiömallilla.

Vuodelle 2021 on tilattu 797 417 ateriaa (789 183 ateriaa, v. 2020), josta lounaiden osuus on 458 756 lounasta (463 076 lounasta, v. 2020).

Siivouspalvelut tuottaa kunnan kiinteistöjen siivouksen, lukuun ottamatta perusturvan ja monitoimikeskus Sillan tiloja. Osa palvelusta tuotetaan kunnan omana työnä ja osa ostopalveluna. Kunnan omana työnä siivotaan Yhteiskoulu, Kyröskosken, Mahnalalan ja Heinijärven koulut sekä Heinijärven ja Sasin päiväkodit. Monitoimikeskus Sillan siivouspalvelumaksu sisältyy kiinteistötoimeen.

Kunnallistekniikka

kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	1 041 800	1 028 300	1 111 800
Tulot	226 300	196 500	192 300
Netto	815 500	831 800	919 500

Kunnallistekniikan vastuualue pitää kunnossa kaavakadut (n. 58 km) ja sopimuksiin perustuen yksityisteitä (217 km), edistää liikenneturvallisuutta, avustaa yksityisteitä määrärahojen puitteissa, ylläpitää kunnan varastoa ja konekeskusta, hoitaa puistot, leikkipaikat, katujen viheralueet, venepaikat, matonpesupaikat ja torin.

Vastuualue hoitaa ajoneuvojen siirtämisestä aiheutuvat tehtävät ja satunnaiset ympäristön siistimiseen liittyvät tehtävät sekä toteuttaa katu- ja puistorakennushankkeet.

Varaston kustannukset, 53 650 euroa, peritään sisäisesti varastoa käyttäviltä vastuualueilta.

Konekeskuksen kustannukset, 103 630 euroa, peritään sisäisesti koneita käyttäneiltä kustannuspaikoilta.

Määrärahavaroja

- yksityistieavustukset 37 000 euroa

Ympäristöpalvelut

tekninen johtaja Ritva Asula-Myllynen

Tekninen johtaja toimii palvelualueen esimiehenä.

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	919 900	996 900	1 062 800
Tulot	140 000	140 000	125 500
Netto	779 900	856 900	937 300

Ympäristöpalvelujen vastuualueelle kuuluvat:

- kaavoitus
- maankäyttö
- ympäristönsuojelu
- rakennusvalvonta
- ympäristöterveydenhuolto (Pirtevan maksuosuus)

Kaavoitus hoitaa kunnan raakamaan jalostamisen myytäviksi tonteiksi sekä edesauttaa kunnan toimintojen ja alueiden kehittämistä. Kaavoitus hoitaa asema- ja yleiskaavoitusta.

Maankäyttö hoitaa kunnan maanhankintaa ja -myyntiä, kunnan mittauspalveluita, maa-ainelain mukaisia tehtäviä sekä muita maankäyttöön liittyviä asioita.

Maankäyttöinsinööri toimii mittamiesten esimiehenä.

Ympäristönsuojelu vastaa erityislainsäädännön mukaisista viranomaistehtävistä.

Rakennusvalvonta vastaa maankäyttö- ja rakennuslain sekä maa-aineislain mukaisista vi-
ranomaistehtävistä.

Määrärahavaroja:

Kaavoitus

- asiantuntijapalvelut 85 000 euroa

Ympäristönsuojelu

- vieraslajihanke projektityöntekijän varaus 6 000 euroa

Rakennusvalvonta

- rakennuslupien digitointihanke 20 000 euroa
- pysyvä huoneistotunnus ja
käyttötarkoitukseluokituksen muutosprojekti 10 000 euroa

Ympäristöterveydenhuollon maksuosuus 250 000 euroa

KAAVOITUSOHJELMA 2021 - 2024

asiantuntijapalveluiden määrärahasuunnitelma

Arvio vuosittaisesta asiantuntijapalveluiden määräraharapeesta koko kaavoitus yhteensä (alv 0)	TA 2020 (suunn. 95 000, kv 80 000) 54 000 €	Talousarvio 2021 85 000 € (alv 0)	TA 2022	TA 2023	TA 2024
--	---	--	---------	---------	---------

Yleiskaavat

Arvio asiantuntijapalveluiden eli konsulttitoiden määräraharapeesta yleiskaavoituksessa (alv 0)	TA 2020	Talousarvio 2021	TA 2022	2023	2024
		Kaksi osayleiskaavaa: SMLM- ja Keskusta- osayleiskaava sekä Hämeenkyrönväylä 50 000 €			
Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma oikeusvaikutteinen osayleiskaava (SMLM) 2017 - 2022	SMLM-asiantuntijapalveluiden varaus / VALMISTELUVAIHE NÄHTÄVILLE 23.11. <ul style="list-style-type: none"> Konsultin työvaiheita ovat olleet mm. suunnittelupalaverit kunnan kaavoituksen ja ohjausryhmän kanssa, yleiskaavakartanpiirto, merkinnät, määräykset, selostus ja yleisötilaisuuteen osallistuminen (Ramboll) Kunta on ohjelmoinut ja ohjannut konsultin työtä ja tuottanut tarvittavia lähtötalousteja Kunta pyytää osallisten mielipiteet sekä lausunnot kunnan toimialoilta ja viranomaisilta Karttapohjainen palauteohjelma 	<ul style="list-style-type: none"> Yleiskaavoituksessa tulee turvata, että SMLM-kaava etenee ehdotusvaiheeseen, joka asetetaan nähtäville. 16 000 € VALMISTELUVAIHEEN PALAUTE <ul style="list-style-type: none"> Kunnan yhteistyö ja neuvottelut osallisten kanssa Kunta laatii valmisteluvaiheen alustavan palauteraportin, jossa esitetään saadut lausunnot ja mielipiteet ja vastataan niihin. Kunta määrittelee mahdolliset selvitysten ja vaikutusarviointien tarvittavat täydennykset EHDOTUSVAIHEEN LAATIMINEN <ul style="list-style-type: none"> Kunnan yhteistyö osallisten kanssa jatkuu Kunta ohjeiloi ja ohjaa konsultin työtä EHDOTUSVAIHE NÄHTÄVILLE <ul style="list-style-type: none"> Konsultin työvaiheita ovat mm. tarvittavat selvitykset ja vaikutusarviointit, suunnittelupalaverit kunnan kaavoituksen ja ohjausryhmän kanssa, yleiskaavakartan, merkintöjen, määräysten ja selostuksen muutokset ja tarkennukset, viranomaisyöpalaverit ja yleisötilaisuuteen osallistuminen. Kunta viimeistelee palauteraportin, jossa kerrotaan, miten valmisteluvaiheen palaute on huomioitu kaavaehdotuksessa. 	Varaus HYVÄKSYMINEN		
Hämeenkyrönväylä edellyttää tekniseen palvelualueen työtä	Kaavoitus oli isoilla työmäärillä mukana talvella 2019-2020	Rakentaminen käynnissä Väytään liittyvät kaavatöitä 6 000 €	Rakentaminen jatkuu, avataan liikenteelle loppuvuonna	Valmis	

Yleiskaavat (jatkoa)

	TA 2020	TA 2021	TA 2022	2023	2024
Keskustan oyk 2017 - 2023	TAVOITTEIDEN KO-KOAMINEN JATKUU • Asemakaavojen ajanmukaisuuden arviointi käynnistetään RAKENNEMALLIEN JA YLEISSUUNNITELMIEN TARKENNUKSET • Tarkennuksien ohjelmointi	20 000 € RAKENNEMALLIT, YLEISSUUNNITELMAT JA VAIHTOEHTOISET SELVITYKSET • Tarvittavien selvitysten laatiminen priorisoinnin mukaan, esim. luonto, nykyisen vt3-varren yleissuunnitelma, viherverkko, monipuolisen asuntotuotannon selvitys • Asemakaavojen ajanmukaisuuden arviointi jatkuu, tästä saadaan reunaehdot keskustan asemakaavojen uudistamiselle • Kytkeytä Hämeenkyrönväylän suunnitteluun • Yhteistyö osallisten kanssa	VALMISTELUVAIHE NÄHTÄVILLE kevät Tarvittavien selvitysten laatiminen EHDOTUSVAIHEEN LAATIMINEN	EHDOTUSVAIHE NÄHTÄVILLE HYVÄKSYMINE	
Pentinmaa - Pinsiö oyk 2021-2024		VIREILLETULO, alustava selvitys 4 000 €	TAVOITTEET, KEHITYSKUVA KONSULTTITYÖNÄ	VALMISTELUVAIHE	EHDOTUS, HYVÄKSYMINE
Osaran oyk 2021-2024		VIREILLETULO, alustava selvitys 4 000 €	TAVOITTEET, KEHITYSKUVA KONSULTTITYÖNÄ	VALMISTELUVAIHE	EHDOTUS, HYVÄKSYMINE

Asemakaavat

Arvio asiantuntijapalveluiden määrärahatarpeesta asemakaavoitukseen (alv 0)	TA 2020 Asemakaavat	Talousarvio 2021 30 000 €	2022	2023	2024
Kuntakeuskehittäminen, kunnantalon lähialueen yleissuunnitelma ja asemakaava, mahdollinen kumppanuuskaavoitus	YLEISSUUNNITELMA, OSAPUOLET, TAVOITTEET, RAKENNUKONSULTTOINTI, SELVITYKSET	5 000 € KUMPPANUUSKAAVOITUS SELVITYKSET VALMISTELUVAIHE, EHDOTUS, HYVÄKSYMINE			
Hanhjärven asemakaava / Hämeenkyrönväylä	VALMISTELUVAIHEEN VAIHTOEHDOT, HAVAINNOLLISTAMINEN, SELVITYKSET	10 000 € VALMISTELUVAIHE, EHDOTUS HAVAINNOLLISTAMINEN, HYVÄKSYMINE			
Tippavaaran asemakaavat / Hämeenkyrönväylä	VIREILLE Selvitykset	5 000 € VALMISTELUVAIHE	EHDOTUS	HYVÄKSYMINE	
Keekustan asemakaavojen uudistaminen		5 000 €			
Heiskan asemakaava / Hämeenkyrönväylä			VALMISTELUVAIHE	EHDOTUS	HYVÄKSYMINE
Sasin Aurinkopellon asemakaava	EHDOTUS OLI UUDELLEEN NÄHTÄVILLÄ	HYVÄKSYMINE			
Yli-Niskalan asemakaava	OAS	VALMISTELUVAIHE 5 000 €	EHDOTUS		
Keekustan uudet asemakaava-alueet (esim. nykyisen vt3-varren asemakaavat)					
Muut kaavoituksen ja maankäytön hankkeet	Esim. kaavoituksen nettisivujen sisällöt	5 000 € Selvitykset / Maapolittisen ohjelman käynnistäminen, rakennusjärjestyksen päivityksen valmistelu, viheralueet ja virkistyspalvelukset ym. / keskusta			

10.11.2020 kaavoitusarkkitehti Helena Ylisen

Vesihuoltolaitos

kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2019	TA 2020	TA 2021
Menot	1 247 600	1 310 300	1 342 400
Tulot	2 118 800	2 118 800	2 076 100
Netto	+871 200	+808 500	+ 733 700

Vesihuollolla tarkoitetaan veden hankintaa eli veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista siinä laajuudessa kuin siitä laitoksen ja asiakkaiden kesken sovitaan.

Vesihuollon piirissä on n. 3 148 kulutuspistettä, joista 45 on vesiyhtymiä, 2 viemäriyhtymiä ja 1 vesi- ja viemäriyhtymä.

Kunnan jätevedenpuhdistamolla käsitellään myös Viljakkalan alueen jätevedet.

Miharin vedenottamon omistavat Nokian kaupunki 60 % ja Hämeenkyrön kunta 40 %. Miharista pumpatun lisäksi vettä ostetaan Kyröskosken Vesihuolto Oy:ltä ja Hämeenkyrön Vesi Oy:ltä.

Vesihuoltolaitos toteuttaa vesihuollon rakennushankkeet.

Määrärahavaroja:

- vesi- ja jätevesimaksutuotot 1 615 600 euroa
- liittymismaksut 90 000 euroa
- veden ostot 172 000 euroa
- lietteen käsittely ja kuljetus 89 000 euroa

Valtuuston hyväksymään omistajapolitiikkaan sisältyy määräys, että vesihuoltolaitoksen peruspääoman korko hyväksytään vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuodelle 2021 peruspääoman korko on 0,5 %.

Investoinnit

Investointiosan laadinnan pohjana on ollut taloussuunnitelman 2020 investointiosa. Suunnitelmaa on korjattu muuttuneilla tiedoilla ja siihen on lisätty uusia hankkeita. Investointiosa on tehty kolmelle vuodelle, lisäksi joitakin hankkeita on siirretty toteutettavaksi myöhemmin ottamatta tässä kantaa toteutusvuoteen.

Investointiosa on uudistettu rakenteeltaan. Määrärahat ovat sitovia hankkeittain. Lautakunnat päättävät määrärahojen käytöstä eri kohteisiin esim. tekninen lautakunta päättää jakaa tiestön määrärahan.

Investointiosa suunnitelmavuosien osalta päivitetään sopeuttamisohjelman myötä.

Maa- ja vesialueet, kiinteistöt						
Hanke	Kokonaiskustannus	2021	2022	2023	myöhemmin	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta		150 000	150 000	150 000		Hallitus tekee aina erillisen päätöksen maanhankinnoista.
Kiinteistöjen myynti		-100 000	-100 000	-100 000		Myydään pääasiassa omakotitontteja.
Menot		150 000	150 000	150 000		
Tulot		-100 000	-100 000	-100 000		
Yhteensä		50 000	50 000	50 000		

Osakkeet ja osuudet						
Hanke	Kokonaiskustannus	2021	2022	2023	myöhemmin	lisätiedot
Vuokrataloyhtiön osakepääoman korotus	400 000			400 000		
Saskyn peruspääoman korotus	1 500 000	500 000	500 000	500 000		
Osakkeiden osto	50 000	50 000				
Yhteensä		550 000	500 000	900 000		

Rakennukset						
Hanke	Kokonaiskustannus	2021	2022	2023	myöhemmin	lisätiedot
Kyröskosken urheilukeskuksen kokonaisuus (2020-2022)	Vuonna 2020 toteutunut 9 000 euroa, kokonaiskustannus 1 819 000	275 000	454 000	1 060 000		Hanke jatkuu vuodelta 2020. Suunnittelu on aloitettu v. 2020 ja tähän varattiin määrärahaa 30 000 euroa. Vuoden 2020 määrärahalla tehdään suunnitelma. Hankkeelle haetaan AVI:n avustusta. Hankkeen toteutuksesta päätetään erikseen suunnitelman valmistumisen jälkeen. Määrärahatarve tarkentuu, kun suunnitelma on tehty. Alustava arvio eri kohteiden määrärahatarpeesta: - Huoltorakennus + pihan asfaltointi v. 2023 1 060 000 euroa - Liikunnallinen liikennepuistohanke v. 2022 286 000 euroa - Padelkenttä + tenniskenttien pinnoitus 103 000 euroa - Pumptrack + valaistus v. 2022 65 000 euroa - Skeitti & pumptrack v. 2021 150 000 euroa - Yleisurheilukentän pinnan peruskorjaus v. 2021 70 000 euroa - Jalkapallokentän nurmen uusiminen ja kastelujärjestelmä v. 2021 30 000 euroa + 25 000 euroa
Urheilukeskuksen avustustulo	-82 000	-82 000				
Kiinteistötoimen rakennushankkeet		100 000	500 000	500 000	vuosittain 400 000	Määräraha jaetaan teknisen lautakunnan käyttösuunnitelmassa. 2021 kohdennetaan määrärahaa mm. seuraaviin hankkeisiin: Heinijärven koulun piha-alue, terveyskeskuksen polin avainkaavio, Pikkusillan korjaukset, Sasin päiväkodin mattojen vaihto, varikon lämmitysjärjestelmän uusiminen, Kivimäentie 12, energiakorjauskohteita, kuntoarvioinnin mukaisia kohteita
Terveyskeskus, poliklinikan saneeraus	Vuonna 2020 toteutunut 24 000 euroa, kokonaiskustannus 235 000	105 000				Työt aloitettu vuonna 2020 ja työ jatkuu 2021

Mahnalan puukoulun peruskorjaus	Vuonna 2020 toteutunut 40 000 euroa, koko Mahnalan kouluhanke 8 080 000 euroa	900 000	300 000			Hanke jatkuu vuodelta 2020. Puukoulun peruskorjaus on osa alkuperäistä Ympäristökoulun hankesuunnitelmaa. Uuteen koulurakennukseen ei ole varattu tiloja kaikille toiminnoille. Mahnalan koulusta tulee kokonaan kaksisarjainen syksyllä 2020 ja koulu tarvitsee yhden kokopäiväisesti käytössä olevan luokan lisää. Lisäksi puukouluun on suunniteltu tilat oppilashuollolle ja 1. - 2. luokan iltapäivätoiminnalle. Hankkeen viimeisen osuuden suunnittelu käynnistyi syksyllä 2019 ja Mahnalan Ympäristökoulun rakennushanke on kokonaisuudessaan valmis puukoulun peruskorjauksen jälkeen syksyllä 2022
Mahnalan ympäristökoulun ensikertainen kalustaminen			100 000			Puukoulun irtaimisto. Valtuuston hyväksymä kustannusarvio koko ympäristökouluhankkeelle 9 048 000 euroa.
Koskilinna	1 300 000	300 000	500 000	500 000		Vuonna 2021 Perhetoimintakeskus Koskilinnan peruskorjausta ja hissien suunnittelua. Koskilinnan remontointiin haetaan avustusta.
Kotorinne; E-talon ja C-talon putki- ja märkätilaremontti	680 000	350 000	330 000			
Kotorinteen remontti (tilamuutokset) E ja D talo	130 000	30 000	100 000			Tällä järjestelyllä saadaan toimintoja selkeytettyä, kun valvontaa tarvitsevat asukkaat, palveluasumiset ja tukiasumiset saadaan omiin yksiköihin.
Veteraanitalon tilamuutosten suunnittelu ja toteutus	130 000	30 000	100 000			Määräraha oli jo vuodella 2020. Hanke ei toteutunut. Veteraanitalon sauna- ja allastila remontoidaan asunnoiksi.
Menot		2 090 000	2 384 000	2 060 000		
Tulot		-82 000	0	0		
Yhteensä		2 008 000	2 384 000	2 060 000		

Liikenneväylät						
Hanke	Kokonaiskustannus	2021	2022	2023	myöhemmin	lisätiedot
Tiestöhankkeet		150 000	350 000	500 000		Määräraha jaetaan kohteille teknisen lautakunnan käyttösuunnitelmassa: mm.saneeraussuunnitelman mukaiset kohteet, liikenneturvallisuuskohteet, katuvalojen saneeraus, asfaltointi
Rakentamattomat asemakaavatiet ja viheralueet		440 000	250 000			Kauppakaari, Kimpitie, Reunakuja Sasin kaava-alue Mahnanan asemakaava-alueen tiestö ja viheralueet
Hämeenkyröväylä	Toteutuneet kustannukset 345 000	550 000	550 000	400 000		Kunnan osuus hankkeesta on 1 634 000 euroa, josta Kyröskoski-Kostula osuus on 264 000 euroa ja Kyröskoski-Hanhijärvi osuus 1 370 000 euroa. Yli 100 000 euron yksittäisistä kohteista päättää hallitus. Hanke valmistuu 2023
Yhteensä		1 140 000	1 150 000	900 000		

Vesihuolto						
Hanke	Kokonaiskustannus	2021	2022	2023	myöhemmin	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		245 000	700 000	700 000		Määräraha jaetaan kohteille teknisen lautakunnan käyttösuunnitelmassa: mm. verkostojen ja laitteistojen saneeraukset saneeraussuunnitelman mukaan, vesimittarien vaihto etäluettaisiin, jätevesipumppaamoiden saneeraus kaukovalvontaan liittäminen.
Osaran alueen jätevesiviemäri osa 1	100 000	100 000				Suunnittelu ja käynnistys vuonna 2020, valmis talvella 2021
Hanhijärven asemakaava-alue (vesihuollon suunnittelu ja toteutus) uusi asemakaava-alue	430 000	30 000	200 000	200 000		Suunnittelu käynnistyy 2021 Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukainen toimenpide Rakentaminen etenee kaavoituksen mahdollistamalla aikataululla.
Kotirannantien alueen viemärröinti	120 000	20 000	100 000			Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukainen toimenpide Suunnittelu vuonna 2021 ja rakentaminen 2022
Tippavaaran asemakaava-alue uusi asemakaava-alue	180 000		30 000	150 000		Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukainen toimenpide Suunnittelu 2022. Rakentaminen etenee kaavoituksen mahdollistamalla aikataululla.

Pinsiö-Pentinmaan alueen viemäröinti	630 000	30 000	300 000	300 000		Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukainen toimenpide. Suunnittelu käynnistyy 2021. Mahdollinen rakentaminen vuosina 2022 ja 2023.
Sasin kaava-alueen vesihuolto asemakaava-alue	100 000	100 000				Suunniteltu rakentaminen 2021
Hämeenkyrönväylä, johtojen siirrot	Vuonna 2020 toteutunut 25 000 euroa	100 000	100 000			Kustannusarvio tarkentuu suunnittelun (v 2020) valmistuttua ja Väyläviraston kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen.
Asemakaava-alue Kauppakaari, Kimpitie, Reunakuja	250 000	150 000	100 000			Alustava kustannusarvio Kimpitie ja Reunakuja 200 000 euroa ja Kauppakaari 50 000 euroa
Yhteensä		775 000	1 530 000	1 350 000		

Puistot ja muut yleiset alueet						
Hanke	Kokonaiskustannus	2021	2022	2023	myöhemmin	lisätiedot
Harjun kuntoradan perusparannus	11 000	11 000				Osan päällystys esim. kivituhkalla
Liikuntaportaat ja ulkokuntosalilaitteet niiden yhteyteen	40 000	40 000				Haetaan hankerahaa Joutsenten reitiltä. Paikaksi suunniteltu perhepuiston ja Harjun kuntoradan välistä rinnettä.
Kyröskosken Urheilukeskuksen kokonaisuus (2020-2022)						Hanke on Rakennukset -kohdassa
Yhteensä		51 000	0	0		

Irtaimisto						
Hanke	Kokonaiskustannus	2021	2022	2023	myöhemmin	lisätiedot
Hallintopalvelut		80 000	40 000	25 000		Uusi henkilöstöhallinnon ohjelma, sähköinen allekirjoitus asi-anhallintaohjelmaan, uusi budjetointiohjelma. Pidetään yllä oh-jelmistoja ja hankintaan niihin uusia prosessia digitalisoivia osia. Hallinnon ohjelmia ovat henkilöstöhallintoon, taloushallin-toon ja asianhallintaan sekä päätöksentekoon liittyvät ohjelmat ja nettisivujen julkaisualusta.
Perusturvapalvelut		250 000	50 000			Ohjelmistohankinnat
Sivistyspalvelut		15 000				Päältä ajettava ruohonleikkuri lisälaitteinen. Tarvitaan kaksi, toinen vanhoista vielä korjauskelpoinen
Tekniset palvelut		50 000	30 000	30 000	Vuosittai-nen määräraha 30 000	Määrärahan käytöstä päätetään lautakunnan käyttösuunnitel-massa: mm. ruokapalvelun asiakaspäätteet, astianpesukone Sasin päiväkotiin
Yhteensä		395 000	120 000	55 000		

INVESTOINNIT YHTEENSÄ		2021	2022	2023
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt	menot	150 000	150 000	150 000
	tulot	-100 000	-100 000	-100 000
Osakkeet ja osuudet	menot	550 000	500 000	900 000
Rakennukset	menot	2 090 000	2 384 000	2 060 000
	tulot	-82 000	0	0
Liikenneväylät	menot	1 140 000	1 150 000	900 000
Vesihuolto	menot	775 000	1 530 000	1 350 000
Puisto- ja yleiset alueet	menot	51 000	0	0
Irtaimisto	menot	395 000	120 000	55 000
	menot	5 151 000	5 834 000	5 415 000
	tulot	-182 000	-100 000	-100 000
	netto	4 969 000	5 734 000	5 315 000